

UČNI NAČRT

**ZA PRILAGOJEN IZOBRAŽEVALNI PROGRAM Z
NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM**

ZA PREDMET

DRUŽBOSLOVJE

V TRETJEM TRILETJU

(7., 8., 9. razred)

7. razred: 140 ur
8. razred: 70 ur
9. razred: 105 ur

Učni načrt za prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom za družboslovje v tretji triadi 9-letne osnovne šole.

Vir:

- UN za geografijo v 9-letni osnovni šoli, PRKK za geografijo, potrjen na 20. Seji strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 29.10.1998

- UN za zgodovino v 9-letni osnovni šoli, PRKK za zgodovino, potrjen na 20.seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje, 29.10.1998; ,

- UN za Državljanstvo vzgojo in etiko, PRKK za Državljanstvo vzgojo in etiko, potrjen na 24. seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje, dne 14.1.1999 (PRKK za Državljanstvo vzgojo in etiko)

Pripravili:

- ✓ Predmetna kurikularna komisija za geografijo
- ✓ Predmetna kurikularna komisija za zgodovino
- ✓ Predmetna kurikularna komisija za državljanstvo vzgojo in etiko

Prilagoditve za prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom so pripravili:

- ✓ Natalija Bačič, IV OŠ Murska Sobota
- ✓ Karmen Cunder, višja svetovalka za geografijo, ZRSŠ;
- ✓ Marija Denša, Dvojezična osnovna šola II, Lendava
- ✓ Danila Hrovat, Osnovna šola 27.julij Kamnik
- ✓ Vojko Kunaver, vodja PS za zgodovino, ZRSŠ;
- ✓ Urška Margan, vodja PS za državljanstvo vzgojo in etiko;
- ✓ Mag. Mitja Sardoč, Pedagoški inštitut, Ljubljana
- ✓ Terezija Zver Vučko, IV OŠ Murska Sobota

KAZALO

I. OPREDELITEV PREDMETA DRUŽBOSLOVJE	4
I.I. OPREDELITEV GEOGRAFSKIH VSEBIN IN CILJEV V PREDMETU DRUŽBOSLOVJE	5
I.II. OPREDELITEV ZGODOVINSKIH VSEBIN IN CILJEV PRI PREDMETU DRUŽBOSLOVJE	6
I.III. OPREDELITEV VSEBIN IN CILJEV DRŽAVLJANSKE VZGOJE IN ETIKE PRI PREDMETU DRUŽBOSLOVJE	7
II. OPERATIVNI CILJI DRUŽBOSLOVJA	8
7. RAZRED	9
GEOGRAFSKI SKLOP - SLOVENIJA	9
ZGODOVINSKI SKLOP	19
8. RAZRED	24
GEOGRAFSKI SKLOP - EVROPA	24
ZGODOVINSKI SKLOP	35
9. RAZRED	38
GEOGRAFSKI SKLOP – ZEMLJA V VESOLJU IN GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SVETA	38
ZGODOVINSKI SKLOP	47
OPERATIVNI CILJI IN KATALOG ZNANJA ZA SKLOP DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA	51
PRILOGA:	65
III. SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	65
SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA – ZGODOVINSKI SKLOP	65
SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA – GEOGRAFSKI SKLOP	65
SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA – SKLOP DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA	66
OCENJEVANJE ZNANJA - SKUPNO	67
IV. IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI	67
IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI ZA GEOGRAFSKI SKLOP	67

I. OPREDELITEV PREDMETA DRUŽBOSLOVJE

Predmet družboslovje v zadnjem triletju zajema cilje in vsebine iz geografskega in zgodovinskega predmetnega področja, ki se jima v 9. razredu pridruži sklop ciljev in vsebin iz državljanske vzgoje in etike.

V okviru predmeta družboslovje si učenci pridobivajo znanja o ožjem in širšem družbenem okolju ter razvijajo sposobnosti za razumevanje geografskih in zgodovinskih vsebin in aktualnih družbenih pojavov.

Pedagoški proces spodbuja razvoj miselnih in socialnih veščin, od katerih je odvisno razumevanje odnosov med človekom in naravo, načinov življenja, dela, miselnost in ustvarjalnost v preteklosti ter in sedanjosti, ter avtonomno sodelovanje v življenju v skupnosti.

Skozi družboslovje pridobljena znanja naj bi učencem omogočila razumevanje naravnega in družbenega okolja v katerem živijo, njuno soodvisnost ter samostojno in odgovorno ravnanje. Spoznali naj bi pravice in odgovornosti državljana, temeljne oblike delovanja države, socialnih in drugih javnih ustanov in služb ter vlogo in vpliv občil nekoč in danes.

Pri pouku družboslovja učenci razvijajo pozitivna čustva do lastne domovine, njene naravne in kulturne dediščine in občutek pripadnosti svojemu narodu in državi.

Z različnimi dejavnostmi, ki omogočajo razumevanje vsebin in pridobivanje socialnih veščin, se pospešuje razvoj sposobnosti, socialnega in moralnega mišljenja, motivacije in interesa za etična in družbena vprašanja.

Z družboslovjem želimo bodočim odraslim nuditi temelje za razumevanje odnosov med človekom in naravo, zlasti za razumevanje okoljskih problemov.

Cilji in predlagane vsebine temeljijo na vrednotah, ki razvijajo občutek nacionalne identitete in pripadnost slovenski kulturni tradiciji. Razen tega se pouk družboslovja opira na:

- dosežke pri razvoju tega področja v evropskem šolskem prostoru,
- znanstvena spoznanja o razvoju in delovanju posameznika kot moralnega in družbenega bitja,
- človekove pravice in dolžnosti povezane z njimi,
- etična načela in odgovornosti, ki poudarjajo integriteto človekove osebnosti in njegovo soodgovornost za druge in skupno dobro.

Glede na posebne potrebe učencev učni načrt:

- upošteva individualno različno dosegljivost ciljev in standardov znanj,
- razvija raziskovalne spretnosti in znanja, ki vodijo do spoznaj o spremembah v prostoru in času,
- razvija komunikacijske spretnosti skozi različne dejavnosti in pozitivne izkušnje v medsebojnih odnosih,
- daje učencem različne možnosti za razvijanje spoznavnih in funkcionalnih spretnosti, osebne avtonomije in pozitivne samopodobe.

UN je zgrajen tako, da ima ločeno zapisane cilje in vsebine za vsa tri predmetna področja. Učiteljem priporočamo, da ta področja povezujejo med seboj in obravnavajo tako, da jih bodo lahko realizirali v medsebojni povezavi.

Vsako predmetno področje ima opredeljene:

- splošne cilje
- operativne cilje
- temeljne pojme in socialne veščine
- predlagane vsebine,
- predloge možnih dejavnosti s katerimi lahko realiziramo zastavljene cilje
- standarde znanj
- medpredmetne in medpodročne povezave

Minimalni standardi so napisani v **krepkem tisku** in zadoščajo za pozitivno oceno.

I.I. OPREDELITEV GEOGRAFSKIH VSEBIN IN CILJEV V PREDMETU DRUŽBOSLOVJE

Mesto geografskih vsebin v predmetu družboslovje je utemeljeno s tem, da te vsebine pomagajo mlademu človeku pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti, s katerimi se lahko orientira in razume ožje in širše življenjsko okolje in, da ga vzgaja v pravilnem vrednotenju in spoštovanju okolja. Geografsko znanje je sestavni del temeljne izobrazbe, ker vsebuje vedenja o domovini in svetu ter o varovanju okolja in smotrnem gospodarjenju z njim. Zato je to znanje nujno potrebno vsakemu mlademu človeku pred vstopom v delo ali v nadaljnje izobraževanje na katerikoli stopnji.

Z geografskimi vsebinami usposabljammo učence za odgovoren, angažiran in solidaren odnos do naravnega in družbenega okolja ter vzajemno sožitje med naravo in človekom.

Pri pouku geografije učenci razvijajo pozitivna čustva do lastne domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi ter ljubezen do njene naravne in kulturne dediščine. Spoznavanje vrednot in ljudi doma in po svetu prispeva k razumevanju med narodi ter spoštovanju drugačnosti.

Z vsebinami in aktivnimi metodami pri pouku geografije razvijamo sposobnosti učencev za uporabo preprostih raziskovalnih metod, s katerimi pridobivajo osnovne informacije o okolju v katerem živijo.

Pri geografiji razvijamo zanimanje učencev za domačo pokrajino in za vsakodnevni utrip življenja v širši okolici, v domovini in po svetu ter spremljanje dnevnih aktualnih izzivov. Naloga šolske geografije je torej tudi razvijanje zanimanja za dogajanja v lastnem okolju ter vzpodbujanje za varovanje zdravega okolja.

Zgoraj navedene cilje dosegamo s smotrnim in aktualnim izbiranjem vsebin, s sodobnimi didaktičnimi oblikami in metodami, s pestrim izborom učnih pripomočkov in medijev ter s čim pogostejšim neposrednim opazovanjem geografskih procesov in pojavov v okolju, kjer nastajajo. Zlasti pouku v realnem okolju posvečamo veliko pozornost, ker s tem omogočamo doživljajsko učinkovitejši pouk.

Splošni cilji pri geografskem sklopu

Učenci pri geografskem sklopu:

- Pridobivajo osnovno znanje o naravnogeografskih in družbenogeografskih procesih in pojavih na lokalni, regionalni in svetovni ravni;
- Pridobivajo prostorske predstave o domačem kraju, domači pokrajini, državi;
- Spoznavajo vrednote in enkratnost slovenske pokrajine, razvijajo ljubezen in spoštovanje do slovenske naravne in kulturne dediščine in pripadnost slovenski državi;
- Razvijajo sposobnost orientacije in uporabe zemljevidov;
- Razvijajo sposobnost izražanja geografskega znanja;
- Razvijajo sposobnost uporabe preprostih metod geografskega raziskovanja, kot so: opazovanje, merjenje, intervju, kartiranje, uporaba literature tako v učilnici, kakor tudi na terenu;
- Spoznavajo nujnost smotrne rabe naravnih dobrin in s tem povezanega varovanja naravnega okolja za prihodnje generacije;
- Spoznavajo vlogo manjšin na primeru Slovenije in območij sosednjih držav, kjer živi slovenska narodnost;
- Spoznavajo bogastvo različnosti ljudstev na Zemlji, se vzgajajo v spoštovanju te različnosti ter strpnosti do drugačnih po veri, rasi, jeziku in navadah;
- Spoznavajo lepote in geografsko pestrost Slovenije v okviru ekskurzij;
- Razvijajo sposobnost za uporabo različnih virov znanja: učbenikov, vaj literature, atlasov, leksikonov, enciklopedij, interneta in drugih računalniških programov;
- Razvijajo sposobnost komuniciranja in sposobnost za delo v skupini;

Predlagani širši tematski sklopi pri geografskem vsebinskem sklopu so:

1. Geografske značilnosti Slovenije
2. Zemlja kot nebesno telo
3. Geografske značilnosti Evrope
4. Geografske značilnosti posameznih kontinentov

I.II. OPREDELITEV ZGODOVINSKIH VSEBIN IN CILJEV PRI PREDMETU DRUŽBOSLOVJE

Med temeljne namene osnovnošolskega pouka zgodovine sodi vzbujanje učenčevega interesa za spoznavanje preteklosti in zanimanja za novosti.

Zgodovinske vsebine uvajajo učence v osnovno razumevanje življenja, dela, miselnosti in ustvarjalnosti v preteklosti, obenem pa pomenijo orientacijo za življenje v sedanjosti in prihodnosti.

Zgodovinske vsebine nudijo vrsto možnosti za oblikovanje učenčevih pozitivnih navad, izražanja in bralne kulture, kar je pomembno za življenje in za učenje. Z določenimi vsebinami zgodovina prispeva k estetski vzgoji učencev. Pri posrednem ali neposrednem opazovanju zgodovinskih spomenikov, predmetov, slik, kipov in zgradb učenci ne pridobijo le znanja, ampak oblikujejo tudi svoj estetski čut pridobivajo znanja in si oblikujejo narodno zavest in identiteto.

Pouku zgodovine dajejo težo tudi drugi elementi, med njimi tudi navajanje na pozitivno vrednotenje kulturne dediščine, na razumevanje in spoštovanje verskih in drugih različnosti in presoje aktualnih dogajanj.

Učenci se seznanijo z življenjem v različnih časovnih obdobjih (zunanj videz naselij, kultura bivanja in prehranjevanja v mestih in na deželi, delo in tehnologija, oblačila, družina in vzgoja), kulturnimi, umetniškimi, znanstvenimi in gospodarskimi dosežki posameznih civilizacij.

Splošni cilji pri zgodovinskem sklopu

Učenci:

- Spoznavajo nekatere najpomembnejše dogodke iz občinske in nacionalne zgodovine
- Ob spoznavanju slovenske zgodovine razvijajo zavest o slovenski narodni identiteti in državni pripadnosti;
- Se seznanjajo z življenjem in delom ljudi v posameznih zgodovinskih obdobjih;
- Spoznavajo različne kulture, vere, rase in skupnosti;
- Spoznajo kulturno dediščino na primerih iz domačega okolja
- Seznanijo se z zgodovinskim dogajanjem v prostoru in času;
- Z obiskom v šolski knjižnici se seznanjajo z vlogo virov in literature pri pojasnjevanju preteklosti;
- Spoznavajo pomen arhivov in muzejev;
- Pridobivajo veščine ustnega, pisnega in ilustrativnega sporočanja zgodovinskih informacij;
- Pridobivajo delovne navade: natančnost, sistematičnost, vztrajnost;

Za zgodovinski sklop so izbrani nekateri tematski sklopi iz zgodovinskega pregleda našega ozemlja in njenih prebivalcev od prazgodovine do danes.

Predlagani tematski sklopi so:

1. Ostanke preteklosti
2. Orientacija v času
3. Življenje prvih človeških skupin
4. Današnje slovensko ozemlje pod Rimljani
5. Kulturna dediščina, šege in navade
6. Slovenci v srednjem veku
7. Samostani in cerkve kot verska in kulturna središča
8. Turški vpadi
9. Kmečki upori

10. Reformacija na Slovenskem
11. Začetki obrti in industrije
12. Življenje Slovencev v habsburški monarhiji do prve svetovne vojne
13. Slovenci v prvi svetovni vojni
14. Slovenci med obema vojnama
15. Slovenci v času druge svetovne vojne
16. Slovenci po drugi svetovni vojni

I.III. OPREDELITEV VSEBIN IN CILJEV DRŽAVLJANSKE VZGOJE IN ETIKE PRI PREDMETU DRUŽBOSLOVJE

Vsebine državljanske vzgoje in etike so umeščene v 9. razred prilagojenega izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom devetletne osnovne šole. Sestavljene so iz obveznega in izbirnega dela. Cilji so zasnovani tako, da se učenec sreča predvsem s tistimi temami, ki zadevajo njega in njegovo vključevanje v posameznih družbenih skupinah, postopoma pa se nadgrajujejo s temami, ki zadevajo presojo posameznika o problemih širše (globalne) skupnosti. Že v obveznem delu so teme navedene bolj kot področja, ki jih lahko učitelj obravnava glede na povezave z drugimi družboslovnimi vsebinami ob upoštevanju interesov in sposobnosti učencev. Z izbirnim delom so dane široke možnosti, da učitelji skupaj z učenci ustvarjalno sooblikujejo vsebinske sklope. Znotraj tega dela predmeta naj bi bilo dovolj prostora za vključevanje tistih tem, ki so za učence posebej zanimive in aktualne glede na njihove specifične potrebe.

Navedeni cilji se prepletajo in dopolnjujejo med obveznimi in izbirnimi temami. Uresničujemo jih lahko skozi predlagane dejavnosti, ki sočasno prispevajo k razvijanju in spopolnjevanju socialnih veščin. V okviru posameznih tematskih sklopov so ob ciljnih predlagane vsebine in dejavnosti za njihovo doseganje. Nakazane so možne povezave z drugimi družboslovnimi vsebinami in predmeti ter socialne veščine, ki jih razvijamo skozi te dejavnosti. Pojme, ki se pojavljajo ob predlaganih vsebinah naj bi učitelj pojasnil če z njimi operira pri obravnavi teme. Poznavanje pojmov v nobenem primeru ne more biti kriterij znanja, ki je opredeljen s standardi v zadnjem delu preglednice. Minimalni standardi, ki zadoščajo za pozitivno oceno so zapisani v krepkem tisku.

Splošni cilji pri sklopu Državlјanska vzgoja in etika:

Za doseganje kakovosti – ob upoštevanju posebnih potreb populacije – zasleduje pedagoška dejavnost v sklopu *državlјanska vzgoja in etika* naslednje cilje:

a) usvajanje tolikšnega in takšnega znanja o družbi, ki mladostniku omogoča, da razvija samostojne odgovore na nekatera družbena in etična vprašanja (usvojitve ključnih informacij, temeljnih pojmov in pojmovnih mrež, spoznavnih postopkov, tehnik in metod);

b) razvijanje socialnih spretnosti in veščin ter osnovnih etičnih drž, ki so pogoj za samostojno, svobodno in odgovorno družbeno delovanje:

- sposobnosti za samoopazovanje in samospoštovanje ter spoštovanje dostojanstva drugih oseb,
- sposobnosti za vključevanje v družinske in krajevne skupnosti, narodno in državljansko skupnost,
- sposobnosti za vzpostavljanje konkretnih medosebnih in družbenih odnosov,
- socialnih in komunikacijskih spretnosti,
- socialne drže in sposobnosti za vživljanje v druge, sposobnosti za strpno razpravljanje in izražanje lastnih stališč ter prepoznavanje stališč drugih,
- sposobnosti za pridobivanje, izbiranje in uporabo potrebnih informacij,
- sposobnosti za prepoznavanje vloge različnih avtoritet, medijev, skupin in organizacij,
- sposobnosti za prepoznavanje osebnih in družbenih zasvojenosti;

c) razvijanje sposobnosti za oblikovanje osnovnih državljanskih drž ter moralnih presoj in ravnanj:

- občutka odgovornosti za lastno ravnanje in ravnanje skupnosti,
- pozitivnega odnosa do svoje individualne, nacionalne, verske, kulturne, civilizacijske identitete,
- sposobnosti za prepoznavanje krivic, diskriminacije, predsodkov in neupravičenih ravnanj,

- sposobnosti učencev za prepoznavanje konkretnih pojavov in dogodkov z gledišča človekovih pravic,
- sposobnosti za pozitivno socialno komunikacijo,
- sposobnosti za razumevanje ter strpno in razumno razreševanje medosebnih konfliktov v vrstniški skupini in družini,
- prepoznavanje in pozitivnega odnosa do načel pravičnosti, enakosti, svobode, odgovornosti, humanosti in solidarnosti v vsakdanjem življenju,
- osnov državljanske in pravne kulture,
- temeljne motivacije za pozitivno in odgovorno delovanje v različnih družbenih skupinah predvsem v ožjih.

d) za doseganje naštetih ciljev je v kontekstu pouka pomemben poudarek na razvijanju naslednjih socialnih spretnosti:

- sprejemati samega sebe,
- izražati lastna razpoloženja, občutja in mnenja
- znati prisluhniti, nuditi pomoč, izraziti nestrinjanje
- znati nastopiti pred skupino, premagati stres,
- zahtevati in odkloniti zahteve drugih,
- zaznati kako ga sprejemajo drugi,
- sprejemati in izpeljati samostojne odločitve,
- zaznavati počutja drugih, razumeti govorico telesa,
- nuditi pomoč,
- sklepati prijateljske in intimne vezi,
- zaznati delovanje skupine in pričakovanja v njej,
- prepoznavati pozitivne in negativne podobe skupine,
- razvijati tolerantnost in kooperativnost
- konstruktivno reševati konflikte, se znati podrediti večini
- sprejemati odločitve za skupno delo.

II. OPERATIVNI CILJI DRUŽBOSLOVJA

Operativni cilji so za geografski in zgodovinski sklop razdeljeni po razredih, za sklop državljanske vzgoje in etike pa so dodani v 9. razredu.

7.RAZRED

GEOGRAFSKI SKLOP - SLOVENIJA

Etapni učni cilji

Učenci v 7. razredu pri geografskem sklopu:

- ✓ spoznajo geografske značilnosti Slovenije kot svoje domovine in države;
- ✓ razvijajo prostorsko predstavo o Sloveniji, njenih pokrajinah, etničnem ozemlju ter o njeni ožji soseščini;
- ✓ spoznajo naravno in kulturno dediščino svoje domovine ter potrebnost njenega varovanja in ohranjanja;
- ✓ spoznavajo naravne možnosti za gospodarski razvoj Slovenije in vključevanje v mednarodno skupnost;
- ✓ spoznavajo pomen posameznih gospodarskih panog za življenje ljudi;
- ✓ spoznavajo negativne učinke človekove dejavnosti v domačem okolju in se usposablajo za varovanje naravnih vrednot okolja in čuvanje kulturne in naravne dediščine;
- ✓ spoznajo značilnosti prebivalstva Slovenije in se seznanijo s položajem italijanske in madžarske manjšine pri nas ter slovenske v Italiji, Avstriji ter na Madžarskem;
- ✓ interdisciplinarna ekskurzija v eno izmed naravnogeografskih enot Slovenije.

SLOVENIJA

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktični material in predlagane dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida opredeli lego Slovenije; 	glavne in stranske strani neba, orientacija z vetrovno rožo, narodnostna meja, državna meja	Legi Republike Slovenije,	Zemljevid Slovenije in zemljevid Evrope Kompas	Določi lego Slovenije na zemljevidu Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida opiše lego Slovenije na stičišču Alp, Dinarskega gorstva, Panonske kotline in Jadranskega morja; 	gorstva, kotlina, morje	Slovenija na stičišču Alp, Dinarskega gorstva, Panonske kotline ter Jadranskega morja.	Zemljevid Slovenije, Atlas,	Pokaže na zemljevidu Slovenije Alpe, Dinarsko gorstvo, Panonsko nižino in Jadransko morje	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo tematskega zemljevida opiše lego Slovenije z vidika odprtosti in prehodnosti v prometnem smislu. 	maloobmejni prehod, mednarodni mejni prehod, prometne poti, cestni križ	Prek Slovenije vodijo pomembne prometne poti.	Prometni zemljevid Slovenije (Atlas)	Na karti pokaže cestne in železniške povezave Slovenije s sosednjimi državami	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida spozna sosednje države 	Madžarska, Hrvaška, Italija, Avstrija	Povezanost Slovenije s sosedami.	Politični zemljevid Evrope. Razgovor o sosednjih državah, ki jih poznajo, kjer so mogoče že bili ali o njih kaj slišali.	Našteje in pokaže na zemljevidu sosednje države Slovenije	

2. NARAVNOGEOGRAFSKE ENOTE SLOVENIJE

PRVA NARAVNOGEOGRAFSKA ENOTA, KI JO OBRAVNAVAMO, NAJ BO TISTA, V KATERI SE NAHAJA ŠOLA.

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> pokaže na zemljevidu štiri naravne enote in jih primerja glede na geografsko lego; 	zemljevid Slovenije, Alpske pokrajine, Panonske pokrajine, Dinarske pokrajine, Primorske pokrajine	Delitev Slovenije na naravnogeografske enote	Zemljevid naravnogeografskih regij Slovenije. Ob različnih fotografijah ugotavljajo razlike med naravnogeografskimi enotami.	Našteje in pokaže na zemljevidu naravnogeografske enote Slovenije	
<ul style="list-style-type: none"> na nemi karti pobarva štiri naravne enote in vpiše imena naravnih enot; 	relief Slovenije, tematski zemljevid		Nemi zemljevid naravnogeografskih regij Slovenije. Nemi zemljevid barvajo z uporabo zemljevida Slovenije.		

2.1. ALPSKE IN PREDALPSKE POKRAJINE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> spozna razliko med alpskimi in predalpskimi pokrajinami; 	hribovje, visokogorje	Legslovenskega alpskega sveta v evropskih Alpah.	Fotografije visokogorja in hribovja, lahko so tudi iz stenskih koledarjev. Sami opazujejo razliko med njimi.	Opiše razliko med alpskimi in predalpskimi pokrajinami	BI
<ul style="list-style-type: none"> ob fotografijah in zemljevidu spozna pokrajine slovenskega visokogorja; 	Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško - Savinjske Alpe		Pokrajine alpskega sveta in značilnosti površja.	Fotografije visokogorja, zemljevid Alpskih pokrajin	
<ul style="list-style-type: none"> spozna naravne značilnosti površja alpskega sveta in jih pokaže na zemljevidu; 	visokogorje, doline, kotline, planote, slemenitev	Podnebje in rastlinstvo v Alpah.	Fotografije različnih pokrajin. Učenci opisujejo značilnosti visokogorja. Izdelajo plakat o izbrani temi v visokogorju	Opiše značilnosti visokogorskega površja,	OV, LV, SL

<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu poišče pomembne reke in jezera (slap); 	Sava, Soča, Savinja, Bohinjsko jezero, Blejsko jezero, Vintgar, slap Savica	<p>Značilnosti alpske pokrajine ter pogoji za življenje in gospodarstvo v slovenskih Alpah.</p> <p>Ekološki problemi in problemi varstva naravne in kulturne dediščine v alpskem svetu.</p> <p>Legra in razdelitev predalpskega sveta: Hribovja, kotline in doline.</p> <p>Podnebje in rastlinstvo v predalpskem svetu.</p> <p>Značilnosti pokrajine in življenje ljudi v predalpskem svetu v primerjavi z alpskim.</p>	Zemljevid Slovenije. Nemi zemljevid rečne mreže Slovenije, ki ga dopolnjuje pri vsaki naravnogeografski enoti.	Na zemljevidu pokaže večje reke in jezera	
<ul style="list-style-type: none"> spozna gorsko podnebje in višinske rastlinske pasove 	gorsko podnebje (poleti, pozimi, padavine), višinski rastlinski pasovi		Zemljevid razporeditve temperatur in padavin: Klimogram, ki ga uporabimo le za tolmačenje razporeditve temperatur in padavin po mesecih.	Opiše značilnosti razporeditve temperatur in padavin gorskega podnebja	
<ul style="list-style-type: none"> spozna lego in pomen Triglavskega narodnega parka, naravno in kulturno dediščino 	pravila v gorah, rastline in živali, pravljica o Zlatorogu Triglav, Trenta,		Gradivo o Triglavskem narodnem parku, spletna stran na Internetu;	Na zemljevidu pokaže lego Triglavskega narodnega parka.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna pravila obnašanja v gorah 	osnovna oprema planinca		Priročnik za hojo v hribe. Dnevnik mladega planinca.		
<ul style="list-style-type: none"> imenuje in pokaže na zemljevidu površinske enote slovenskega predalpskega sveta; 	hribovja, kotline, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje, Posavsko hribovje, Pohorje, Kozjak		Zemljevid slovenskih pokrajinskih enot.		
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže reke v predalpskem svetu; 			Zemljevid rečnega omrežja Alpskih in predalpskih pokrajin. Dopolni nemi zemljevid.	Na zemljevidu pokaže večje reke.	
<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu in fotografijah ugotavlja značilnosti poselitve 	gorska kmetija, doline ob rekah		Fotografije različnih tipov naselij, gručasta naselja na slemenih ali gričih, stisnjena mesta v dolinah (npr. Idrija).	Opiše značilnosti poselitve predalpskih pokrajin	
<ul style="list-style-type: none"> spozna življenje ljudi in značilnosti kmetijstva glede na naravne pogoje; 	živinoreja, planinsko pašništvo, sonaravno gospodarjenje z gozdom		Fotografije rabe tal v Predalpskih pokrajinah.	Pozna značilnosti kmetijstva predalpskih pokrajin	
<ul style="list-style-type: none"> spozna pomen naravne in kulturne dediščine za razvoj turizma; 	alpska hiša, gorska kmetija, kmečki turizem, smučanje, pohodništvo	Fotografije turističnih krajev. Opisuje posebnosti, ki jih vidi na fotografijah.	Loči pojma naravna in kulturna dediščina.		

<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida spozna in opiše geografske značilnosti in delitev Ljubljanske kotline. 	Ljubljanska kotlina, Ljubljansko barje, Ljubljansko polje	Ohranjanje naravne in kulturne dediščine v predalpskem svetu.	Različne fotografije Ljubljanske kotline	Pozna lego in delitev Ljubljanske kotline	
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu spozna Ljubljano - glavno mesto Slovenije 	glavno mesto Republike Slovenije, ekskurzija		Fotografije Ljubljane, knjiga o Ljubljani. Opisovanje svojih vtisov o Ljubljani.	Ve, da je Ljubljana glavno mesto Slovenije in jo pokaže na zemljevidu.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna izbrane gospodarske dejavnosti nekoč in danes, spozna nekatere tipične obrti 	čipkarstvo, lončarstvo, slarnikarstvo, ...		Primeri izdelkov različnih obrti. Poišče izdelke, ki jih uporabljajo doma. Izberemo le eno od dejavnosti in jo opišemo.		

2.2. DINARSKE POKRAJINE SLOVENIJE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida opiše lego in spozna pokrajine dinarskega sveta 	Kraški svet, dinarska slemenitev, Trnovski gozd, Nanos, Snežnik, Postojnska vrata, Planinsko in Cerknjsko polje, Ribniško in Kočevsko polje, Gorjanci, Bela Krajina, Postojnska jama, Cerknjsko jezero,	Značilnosti pokrajine ter pogoji za življenje in gospodarstvo v dinarskem svetu Slovenije;	Opiše značilnosti površja, ki jih prepozna ob fotografijah in zemljevidu – branje zemljevida. Imena pokrajin spoznavamo ob zemljevidu in jih ne zahtevamo na pamet.	Na zemljevidu pokaže lego Dinarskih pokrajin	naravosl ovje
<ul style="list-style-type: none"> opiše naravne značilnosti površja v dinarskem svetu 	planote, podolja,	Kraški pojavi, vodne razmere, gospodarske panoge, prometna povezanost.	S skico pokažemo razliko med planoto in hribom.	Opiše značilnosti površja v dinarskih pokrajinah	
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem materialu opiše površinske in podzemeljske kraške pojave 	kraško polje, presihajoče jezero, planote, kraške jame		Fotografije vrtač, kraških polj, kraških jam. Vključimo izkušnje, ki jih imajo iz morebitnega obiska ene od kraških jam.	Opiše kraško polje, vrtačo in kraško jamo.	

<ul style="list-style-type: none"> spozna značilnosti največjega presihajočega jezera 	če so tla rešeto, Cerknško jezero, ponikalnica	Ekološki problemi in problemi ohranjanja naravne in kulturne dediščine v dinarskem svetu.	Možnost – ekskurzija na Cerknško jezero, ogled makete cerknškega jezera v Dolenjem jezeru. Ogled filma o kraških rekah.	Na zemljevidu pokaže lego Cerknškega jezera in ve, da je to presihajoče jezero.	
<ul style="list-style-type: none"> pokaže in poimenuje ob zemljevidu večja naselja v dinarskem svetu 	Kočevje, Cerknica, Postojna,		Naselja poišče sam na zemljevidu.	Pozna lego naselij na robu kraških polj	
<ul style="list-style-type: none"> spozna pomen gozdov za življenje ljudi v preteklosti in danes 	Kočevski pragozd, suha roba, lesna industrija		Izdela plakat o naravnih značilnostih in življenju ljudi v dinarskem svetu (izbrani primeri so lahko npr. Cerknško jezero, Rakov Škocjan, Bloški smučarji, Postojnska jama,...)	Opiše pomen gozdov za gospodarstvo.	

2.3. PRIMORSKE POKRAJINE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva	Standardi znanj	Med.po v.
Učenci:					
<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu spozna delitev in pokrajine primorskega sveta 	Goriška Brda, Vipavska dolina, Brkini, Koprsko primorje, Kras, kraške in flišne pokrajine,	Lega slovenskega primorskega sveta. Značilnosti Jadranskega morja: slanost, plimovanje in morski tokovi	Zemljevid Primorskih pokrajin, fotografije Obale in Krasa	Opiše lego Primorskih pokrajin.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna nekatere značilnosti Jadranskega morja 	slanost, plimovanje, zaprtost		Uporabimo izkušnje, ki jih morebiti imajo z letovanja ali izletov v Koprsko Primorje.	Opiše značilnosti plimovanja in slanosti Jadranskega morja v Koprskem zalivu.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna vpliv Jadranskega morja na podnebje in rastlinstvo; 	sredozemsko podnebje (poleti, pozimi, padavine), zimzelene rastline		Atlas – zemljevid Jadranskega morja z vrisanimi morskimi tokovi (samo za lažje razumevanje premikanja morskih tokov);	Opiše značilnosti rastlinstva Primorskih pokrajin.	
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže nekatere reke 	Vipava, Soča, Dragonja, Rižana	Značilnosti pokrajine in naselij ter pogoji za življenje v	Dopolni nemi zemljevid rečne mreže.	Na zemljevidu zna pokazati Sočo in Vipavo.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna občutljivost morja 	promet, zaprt zaliv, onesnaženje		Razgovor o nevarnostih, ki jih v zaprte zalive prinašajo čezooceanke, tankerji,...		

• spozna značilnosti poselitve ob obali in v zaledju	primorska mesta, gručaste vasi, kraška hiša	priobalnem pasu in v notranjosti.	Fotografije kraških in primorskih mest, predlagamo ekskurzijo v Primorske pokrajine.	Opiše izbrane značilnosti primorskih mest in gručastih vasi.		
• spozna kmetijstvo v odvisnosti od naravnih možnosti	zgodnje sadje in zelenjava, vinska trta, oljke		Skrb za ohranjanje naravne in kulturne dediščine.			
• opiše pristanišče in spozna pomen koprskega pristanišča za Slovenijo in sosede	pristanišče, železnica			Pristanišče si lahko ogledamo na ekskurziji.	Opiše Luko Koper in njen pomen.	
• opiše pomen morja za ribolov in turizem	turistično naselje			Turistični prospekti, pripravi plakat o turizmu	Pozna pomen ribolova	

2.4. PANONSKE POKRAJINE SLOVENIJE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlagane dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
• poišče pokrajine panonske Slovenije na zemljevidu;	Goričko, Ravensko, Dolinsko, Mursko polje, Dravsko in Ptujsko polje, Slovenske gorice, Haloze, Celjska kotlina, Krška kotlina, Prekmurje, Prlekija	Lega slovenskega panonskega sveta v Panonski nižini. Značilnosti pokrajine, podnebja, rastlinstva, vodovja in pogoji za življenje v panonskem svetu Slovenije.	Zemljevid Panonskih pokrajin, fotografije; Imena pokrajin ni potrebno znati na pamet. Učenec jih le poišče in pokaže na zemljevidu Slovenije.	Na zemljevidu pokaže lego Panonskih pokrajin	
• spozna naravne značilnosti površja	ravnine, gričevja		Različne fotografije gričevja in ravnin.	Pozna značilnosti površja Panonskih pokrajin	
• spozna značilnosti podnebja	celinsko podnebje (pozimi, poleti, padavine)		Klimogram – uporabimo ga za tolmačenje značilnosti podnebja	Opiše podnebje Panonskih pokrajin	
• poišče večje reke in spozna njihov pomen za pridobivanje energije	Mura, Drava, Sava, Sotla, Krka, HE		Zemljevid rečne mreže Slovenije, fotografije mrtvic in nižinskega poplavnega gozda. Dopolnimo nemi zemljevid rečne mreže.	Na zemljevidu pokaže vsaj tri pomembnejše reke.	

• spozna naravno dediščino	mrtvice, nižinski poplavni gozd	Problemi onesnaževanja zemlje in podtalnice ter problemi ohranjanja naravne in kulturne dediščine v panonskem svetu.	Uporabimo fotografije mrtvic in poplavnega gozda. Razgovor o pomenu ohranjanja.	Opiše pomen ohranjanja mrtvic in poplavnega gozda.	
• spozna pomen mineralne in termalne vode za razvoj turizma	mineralne, termalne vode; toplice; Moravske, Atomske, Čateške, Radenci, Rogaška Slatina;		Poiščemo nekaj primerkov različnih mineralnih vod (plastenke)		
• spozna kmetijske dejavnosti glede na naravne pogoje	nižine: poljedelstvo, živinoreja gričevje: vinogradništvo, sadjarstvo		Fotografije vinogradov, polj, sadovnjakov	Opiše kmetijstvo v gričevnatem in ravninskem svetu.	
• spozna izbrane gospodarske dejavnosti	predelovalna industrija (tovarna sladkorja, ...)		V trgovini poiščejo sladkor in pogledajo, od kod prihaja		
• na izbranih primerih predstavi probleme kmetijske prenaseljenosti, odseljevanja, onesnaževanja podtalnice;	mineralna gnojila, umetna zaščitna sredstva za varstvo rastlin		V literaturi poiščemo opise izseljevanj ljudi (npr. Lukec in njegov škorec – F. Bevk) in ob razgovoru ugotavljamo, zakaj se ljudje izseljujejo.		
• opiše primere prizadevanj in ukrepov za ohranjanje naravne in kulturne dediščine v panonskih pokrajinah slovenskega sveta;	mlinarstvo na Muri, štokljje		Fotografije plavajočega mlina; poiščemo razglednice ali fotografije s štokljami,	Pozna in opiše vsaj en primer ohranjanja naravne ali kulturne dediščine.	Narav.

3. GOSPODARSTVO SLOVENIJE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Povezave
Učenec					
• opiše izbrane gospodarske dejavnosti v posamezni naravni enoti;	gospodarske dejavnosti	Gospodarske panoge v Sloveniji.	Naredimo miselni vzorec vseh naravnogeografskih enot s prevladujočimi gospodarskimi panogami.	Ve, kaj so to gospodarske dejavnosti.	
• našteje značilnosti kmetijstva glede na naravne pogoje v posameznih delih Slovenije in v domači pokrajini;	poljedelstvo, živinoreja, vrtnarstvo, vinogradništvo in sadjarstvo, gozdarstvo	Kmetijstvo. Kmetijske panoge.	Fotografije, ki so jih uporabljali ob posameznih naravnogeografskih enotah ponovno zberejo in pregledajo.	Pozna kmetijske panoge.	OV, KE, etika, družba

<ul style="list-style-type: none"> • razloži odnos industrija-okolje-človek ter našteje primere ukrepov za varovanje okolja pred škodljivimi vplivi industrije v domačem okolju; 	izbrane industrijske dejavnosti v domačem okolju	Gozdarstvo, pomen gozda za človeka. Gospodarstvo domače regije (kraja, občine).	Razgovor npr. o tem, kje so zaposleni njihov starši. Katere dejavnosti so to?	Pozna probleme onesnaževanja zaradi industrije.	
<ul style="list-style-type: none"> • našteje energijske vire v Sloveniji in spozna njihov vpliv na okolje; 	Obnovljivi (voda, sonce) in neobnovljivi (nafta, premog, zemeljski plin) energijski viri,		Energetski viri v Sloveniji.	Uporabimo grafikone o uporabi različnih energetskih virov in razmerju med njimi.	
<ul style="list-style-type: none"> • našteje vrste prometa in opredeli njihove prednosti in pomanjkljivosti glede na onesnaževanje okolja; 	cestni, vodni, zračni	Promet. Kopni, vodni, zračni promet.		Zemljevid prometnih povezav Slovenije	Pozna vrste prometa.
<ul style="list-style-type: none"> • ob zemljevidu imenuje nekatera večja mesta Slovenije 			Onesnaževanje okolja s prometom. Turizem. Gospodarski pomen turizma..	Zemljevid Slovenije. Večja mesta poišče sam s pomočjo zemljevida.	Zna pokazat na zemljevidu Slovenije vsaj 5 večjih mest.
<ul style="list-style-type: none"> • pokaže na zemljevidu najpomembnejše cestne prometne povezave na ozemlju Slovenije 	slovenski cestni križ			Prometna karta slovenskih cest.	Zna pokazat na zemljevidu slovenski cestni križ.
<ul style="list-style-type: none"> • opiše naravne in družbene danosti za razvoj turizma v Sloveniji; 				izdela prospekt z nekaterimi turističnimi zanimivostmi domačega kraja;	Pozna razlike med letnim, zimskim in zdraviliškim turizmom.

3. PREBIVALSTVO SLOVENIJE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Povezave
Učenec					
<ul style="list-style-type: none"> spozna upadanje števila prebivalcev Slovenije 	rodnost (nataliteta), smrtnost (mortaliteta), naravni prirastek, selitve	<p>Rast (gibanje) prebivalstva: naravna rast in selitve. Narodnostna sestava Slovenije in vzroki zanjo.</p> <p>Slovenske narodnostne manjšine v sosednjih državah, zdomci in izseljenci</p> <p>Vzroki priseljevanja in odseljevanja.</p>	Za prikaz lahko uporabimo razne grafikone ali starostne piramide. Osnovni poudarek je na tem, da je prebivalce v Sloveniji vedno manj.	Opiše upadanje števila prebivalcev v Sloveniji	
<ul style="list-style-type: none"> opiše narodnostno sestavo prebivalstva Slovenije in pravice manjšin v Sloveniji in slovenske v sosednjih državah; 	narod, narodnostna skupnost, narodnostna manjšina, zamejski Slovenci, italijanska in madžarska manjšina		Zemljevid narodnostnega ozemlja Slovenije – razlike med narodnostno in državno mejo.	Pozna obe narodnostni manjšini in na zemljevidu pokaže njuno lego.	Etika, družba, ZG
<ul style="list-style-type: none"> razloži vzroke in posledice selitev prebivalstva v Sloveniji; 	selitev, politični, verski, gospodarski vzroki; zdomci, izseljenci		Ob razgovoru ugotavljamo, kje so lahko razlogi za selitve. Razmislijo, zakaj bi se sami preselili v drugo državo in kam bi se preselili.	Opiše gospodarske vzroke za selitve.	
Utrjevanje, preverjanje in ocenjevanje					

ZGODOVINSKI SKLOP

1. OSTANKI PRETEKLOSTI

Kako spoznavamo preteklost?

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> • ugotovi kako spoznavamo preteklost • ve, da dogajanje v preteklosti in preteklost spoznavamo na podlagi zgodovinskih virov • razlikuje zgodovinske vire (ustni, pisni, materialni) 	materialni, pisni, ustni viri	Kako spoznavamo preteklost	Slike, časopisi	Razvrsti in opiše različne zgodovinske vire

2. ORIENTACIJA V ČASU

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> • na podlagi slikovnega gradiva se orientira v času • razvršča slikovni material glede na starost 		Orientacija v času	družinske fotografije različnih starostnih obdobij	Razvršča osebne fotografije in slikovni material glede na starost
<ul style="list-style-type: none"> • na časovnem traku poišče leto svojega rojstva • učenec se na podlagi slikovnega gradiva orientira v času in določi časovne enote na časovnem traku 	časovni trak, leto, desetletje, stoletje, tisočletje, pred Kristusom (pred našim štetjem), po Kristusu (po našem štetju)		Časovni trak, ki ga izdelajo sami	v narisani časovni trak nariše trajanje svojega življenja ter trajanje življenja staršev, starih staršev
<ul style="list-style-type: none"> • na časovnem traku označi desetletje, stoletje, tisočletje 				

3. ŽIVLJENJE PRVIH ČLOVEŠKIH SKUPIN

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Pojmi		Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi slikovnega gradiva opiše življenje prvih človeških skupin in ga primerja z današnjim življenjem 	kamena doba, lokalna najdbišča	Življenje prvih človeških skupin.	slikovno gradivo, muzejske zbirke	S pomočjo slikovnega gradiva opiše lokalno najdišče
<ul style="list-style-type: none"> poišče razliko med kameno in kovinskimi dobami opiše orodje, orožje in bivališča po slikovni predlogi nariše tipično žival - mumuta 	kamen, baker, bron, železo, koščena piščalka - Divje babe, Vaška situla		slikovno gradivo	Na podlagi slikovnega gradiva opisuje razlike v orodju, orožju, bivališčih

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> pokaže na zemljevidu Ljubljansko barje izve posebnosti o življenju mostiščarjev na podlagi slikovnega gradiva in prebranih odlomkov iz knjige Janeza Jalna: Bobri opiše življenje mostiščarjev izdela maketo mostišča ali ga nariše 	barje, mostišče, mostiščarji, drevak, ribolov, nabiralništvo	Življenje mostiščarjev na Ljubljanskem barju	slikovno gradivo, Janez Jalen: Bobri	Na podlagi slikovnega gradiva in besedil opiše življenje mostiščarjev, izdelava maketo mostišča ali nariše mostišče
<ul style="list-style-type: none"> ve, da so bili Iliri in Kelti prvi stalni prebivalci današnjega slovenskega ozemlja ob slikovnem gradivu opiše situlo spozna kje in kako arheologi odkrijejo predmete iz davnine 	situla (obredno vedro) Vače, arheološko najdišče, arheolog	Iliri in Kelti.	obisk muzeja, razgovor z arheologom, mogoče obisk kakšnega arheološkega najdišča;	Ve, kdo so bili prvi stalni prebivalci na slovenskem ozemlju. Zna naštetiti nekaj arheoloških najdišč in opisati izbrano najdbo. Opiše poklic arheologa

4. DANAŠNJE SLOVENSKO OZEMLJE POD RIMLJANI

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi lokalnih značilnosti in lokalnih spomenikov spozna rimsko zgodovino na Slovenskem s pomočjo filmov in slikovnega materiala spozna življenje v rimski dobi po slikovni predlogi nariše rimskega vojaka, opiše njegova oblačila 	Emona, Šempeter, tematski zemljevid - Rimska poselitev na Slovenskem, oblačila, prehrana, prevoz	Današnje slovensko ozemlje pod Rimljani.	slikovno gradivo, obisk muzeja, ogled izbranih odlomkov iz filmov: Quo Vadis, Ben Hur ali Kleopatra, risani film Asterx Galski	Ob slikovnem gradivu, obisku muzeja, ogledu filma opiše življenje v rimski dobi Opiše čas nastanka krščanstva

5. KULTURNA DEDIŠČINA, ŠEGE IN NAVADE

Vzgojno – izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> se seznanijo z nekaterimi tipičnimi ljudskimi običaji, ki so se ohranili do danes 	miklavževanje, koledovanje, pustovanje, kresovanje	Kulturna dediščina, šege in navade. Ljudski običaji. Domače obrti.	strokovna literatura – etnologija Niko Kuret: Praznično leto Slovencev (odlomki)	Opiše izbrane praznike preko leta.
<ul style="list-style-type: none"> zbere podatke o domačih obrteh, ki so se ohranile do danes (čipkarstvo, suha roba) 	čipkarstvo, suha roba			Opiše eno značilno domačo obrt.
<ul style="list-style-type: none"> spozna ohranjanje kulturne dediščine 	ljudski godci, ljudsko izročilo			Ovrednoti pomen ohranjanja kulturne dediščine.
<ul style="list-style-type: none"> poišče pri starih starših recepte za jedi, ki so značilne za domači kraj 				

6. SLOVENCİ V SREDNJEM VEKU

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> ob zgodovinski karti poišče pradomovino Slovanov 		Slovenci v srednjem veku.	zgodovinski atlas	Na zemljevidu poišče pradomovino Slovanov
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu opiše življenje Slovanov 	zemljanka, selišče	Razseljevanje Slovanov.		Nariše bivališče Slovanov
<ul style="list-style-type: none"> spozna smeri razseljevanja Slovanov in slovanske narode pokaže na zemljevidu smeri razseljevanja in jih vriše v skico spozna slovanske narode in njihove sedanje države slovanske narode poveže z njihovimi sedanjimi državami 	Čehi, Slovaki, Poljaki, Rusi, Slovenci, Hrvati, Srbi, Bolgari, Makedonci			Med zapisanimi narodi prepozna slovanske narode. Zna povezati slovanske narode z njihovimi domovinami. Na karto vriše smeri razseljevanja.
<ul style="list-style-type: none"> na zgodovinskem zemljevidu pokaže obseg Karantanije na podlagi slikovnega gradiva opiše knežji kamen in spozna njegov simbolni pomen prebere članek o ustoličevanju knezov na knežjem kamnu dramatizira obred ustoličenja 	Karantanija, knežji kamen, knez, ustoličevanje	Karantanija.	dramatizacija	Razloži osnovni namen ustoličevanja.
<ul style="list-style-type: none"> poimenuje in pokaže na zgodovinskem zemljevidu zgodovinske pokrajine 	Štajerska, Kranjska, Koroška, Goriška	Zgodovinske pokrajine.		
<ul style="list-style-type: none"> spozna življenje na gradovih, poimenuje nekaj ohranjenih gradov na Slovenskem obišče najbližji grad in opiše življenje in dejavnosti v gradu danes ve katera rodbina je dolga stoletja vladala Slovencem 	grad, Habsburžani	Življenje na gradovih.	muzej, galerija, muzejska zbirka	Opiše najbližji grad
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi slikovnega gradiva opiše življenje na srednjeveškem gradu in prepozna prebivalce gradov prebere legende o graščakih 	grad, graščak, vitez, služabniki	Gospodarski odnosi.	viteške igre (priređitev)	S pomočjo slikovnega gradiva opiše prebivalce na gradu in njihovo življenje, izdela plakat
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva opiše življenje na vasi spozna prehranjevalne navade tistega časa (kaše: ječmenova, ajdova, prosena) 	odprto ognjišče, skromne hiše			

<ul style="list-style-type: none"> • opiše medsebojni gospodarski odnos med kmetom in graščakom ter kmetove dajatve • opiše življenje kmetov in njegove dajatve 	tlaka, tlačan, dajatve, desetina, urbar	muzej na prostem v Rogatcu	Nariše kmetove dajatve
<ul style="list-style-type: none"> • spozna vsakdanje življenje v mestih in s pomočjo slikovnega gradiva opiše srednjeveško mesto • na ekskurziji si ogleda ohranjeno srednjeveško mesto • ogleda si kulturno prireditev: srednjeveški dnevi 	obzidje, obrtniki, trgovci	ekskurzija	Ogleda si in opiše stari del mesta, kratka ekskurzija

8. RAZRED

GEOGRAFSKI SKLOP - EVROPA

Etapni učni cilji

Učenci v 8. razredu:

- spoznajo Evropo kot matično celino
- spoznajo regije Evrope in njihove značilnosti
- primerjajo temeljne naravno-geografske in družbeno-geografske značilnosti Evrope
- spoznajo pomen združevanja Evropskih držav.

EVROPA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> • na globusu in zemljevidu pokaže in opiše geografsko lego Evrope 	<u>lega</u> : morska ožina, Evrazija, Gibraltar, Severno morje, Sredozemsko morje, Črno morje	Lega Evrope	Globus (lahko politični globus) Zemljevid sveta	Pokaže Evropo na globusu in zemljevidu sveta	
<ul style="list-style-type: none"> • na zemljevidu pokaže mejo med Evropo in Azijo, Evropo in Afriko 	<u>meja</u> : Ural, Kaspijsko jezero, Črno morje, Bospor, Dardanele, Rdeče morje, Sueški prekop, Evroazija	Površje.	Skica, meja naj bo le splošna, ker na zemljevidu ni vidna izrazita razmejitev med kontinentoma.	Na zemljevidu sveta pokaže Ural, Kaspijsko jezero, Črno morje, Sredozemsko morje	
<ul style="list-style-type: none"> • spozna polotok, zaliv, otok, opiše razliko in pokaže na zemljevidu 	Morje, polotok, otok, zaliv;		Ob fotografijah in skicah obale. Uporabimo izkušnje, ki jih učenci imajo z obiskom obale.	Pozna razliko med polotokom in otokom, zalivom in odprtim morjem.	
<ul style="list-style-type: none"> • na geografski karti pokaže geografske enote Evrope in izpolni nemo karto 	<u>Geografske enote</u> : Južna in Jugovzhodna Evropa, Srednja Evropa, Zahodna Evropa, Severna Evropa, Vzhodna Evropa	Geografske enote Evrope.	Uporabimo nemi zemljevid z vrisanimi mejami. Po predlogi izdelava sestavljanke geografskih enot Evrope	Pozna delitev Evrope na osnovne geografske enote.	

JUŽNA IN JUGOVZHODNA EVROPA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med.po v..
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> na karti Evrope pokaže Južno in Jugovzhodno Evropo 	<u>lega:</u> Pirenejski (Iberski) polotok, Apeninski, Balkanski polotok,	Naravnogeografske značilnosti Južne in Jugovzhodne Evrope. Politična karta.	Karta Evrope. Atlas. na skico Južne in Jugovzhodne Evrope vpiše imena posameznih površinskih enot	Na zemljevidu Evrope zna pokazat Pirenejski, Apeninski in Balkanski polotok.	
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže in imenuje polotoke, otoke in morja 	Sardinija, Sicilija, Kreta, Sredozemlje (Mediteran), Jadransko morje, Črno morje,		Zemljevid Južne Evrope.	Na zemljevidu pokaže otoke Korzika, Sardinija, Sicilija in Kreta.	
<ul style="list-style-type: none"> na karti pokaže in našteje sredozemske države Južne in Jugovzhodne 	<u>države:</u> Ciper, Grčija, Italija, Malta, Portugalska, Španija, Albanija, Bolgarija, BiH, Hrvaška, Srbija in Črna gora, Makedonija, Romunija		Politična karta Evrope z vpisanimi imeni držav. Lahko ugibamo, koliko imen držav in njihovih glavnih mest poznamo. Delamo z Atlasom in nemim zemljevidom.	Na zemljevidu pokaže države Južne in Jugovzhodne Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu poišče glavna mesta izbranih držav 	Madrid, Rim, Atene, Zagreb, Beograd, Bukarešta, Sofija,		Zemljevid Južne in Jugovzhodne Evrope.	Na zemljevidu poišče nekaj glavnih mest.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida poimenuje večja gorovja, nižine in reke 	<u>površje:</u> Pireneji, Aprenini, Dinarsko gorstvo, Rodopi, Karpati, Balkan, Padska nižina, Ebro, Tajo, Pad		Slikovni material posameznih gorstev in rek. Pomagamo si lahko tudi s slikami iz stenskih koledarjev.	Na zemljevidu pokaže Pireneje, Apenine, Padsko nižino in Pad.	
<ul style="list-style-type: none"> našteje in opiše značilnosti sredozemskega podnebja in rastlinstva 	<u>podnebje in rastlinstvo:</u> sredozemsko podnebje (mediteransko), vroča poletja, mile zime brez snežnih padavin		Klimogram, ki ga uporabimo le za tolmačenje razporeditve temperatur in padavin.	S pomočjo slikovnega gradiva opiše sredozemsko podnebje.	

<ul style="list-style-type: none"> na fotografiji prepozna in poimenuje značilno sredozemsko rastlinstvo 	Lovor, rožmarin, agrumi, oljka,	<p>Podnebje, rastlinstvo.</p> <p>Kmetijstvo in gospodarstvo Južne in Jugovzhodne Evrope</p>	na bližnji tržnici (ali v trgovini) si ogleda sredozemske sadeže in jih nariše. Lahko tudi prinese kakšen sadež ali liste lovora od doma. Ob listih se lahko pogovorimo o zaščiti rastlin pred izhlapevanjem.			
<ul style="list-style-type: none"> našteje nekaj najpomembnejših gospodarskih panog Južne in Jugovzhodne Evrope 	<u>kmetijstvo in gospodarstvo:</u> vinska trta, sadje, zelenjava, agrumi, govedoreja, ovčjereja, kozjereja, ladjedelniška, prehrabna, turizem, ribolov,		zbira slikovno in drugo gradivo o Južni in JV Evropi; izdelava stenskega plakata in ga predstavi ostalim. Lahko tudi skupinsko delo v razredu.	Našteje nekaj vrst sadja. Opiše kmetijstvo Sredozemlja.		
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu spozna delovanje vulkana in opiše posledice vulkanskih izbruhov za ljudi in okolje 	<u>vulkan:</u> magma, lava, žrelo, središče vulkana (epicenter) vulkanski pepel Etna, Vezuv, Stromboli, (Pompeji)		prosojnica, izobraževalni VIDEO, nariše skico vulkana			
Utrjevanje preverjanje in ocenjevanje						

SREDNJA EVROPA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> spozna in pokaže na zemljevidu lego Srednje Evrope 	<u>lega:</u> Alpe, Panonska kotlina, Nemško-poljsko nižavje, sredogorja;	Lega Srednje Evrope	Zemljevid Evrope in zemljevid Srednje Evrope.	Na zemljevidu pokaže lego Srednje Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo karte poimenuje in pokaže države Srednje Evrope in njihova glavna mesta 	<u>države:</u> Avstrija, Češka, Linhtenštajn, Madžarska, Nemčija, Poljska, Slovaška, Slovenija, Švica celinska država, obmorska država	Države Srednje Evrope. Naravno-geografske enote. Značilnosti površja,	S pomočjo prosojnice in zemljevida Srednje Evrope pobarva posamezne države na skici ter vpiše njihova imena in glavna mesta, Ustrezna literatura: Države Evrope, Najlepša mesta.....	Na zemljevidu pokaže države Srednje Evrope.	

<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu opiše površje Srednje Evrope in imenuje večja morja, gorovja, nižine in reke 	površje: Severno, Baltsko morje, Alpe, Zahodni Karpati, Panonska nižina, Nemško–Poljsko nižavje Donava, Ren	podnebja in rastlinstva.	Dopolni skico površja Srednje Evrope z manjkajočimi pojmi	Na zemljevidu pokaže površinske enote Srednje Evrope.	
--	---	---------------------------------	---	---	--

PANONSKA NIŽINA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. Pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida in skice pokaže lego Panonske nižine 	<u>lega:</u> Alpe, Karpati, Dinarsko gorstvo, Panonska kotlina	<p>Značilnosti Panonske nižine: oblika, podnebje, rastlinstvo, vodovje, poplave.</p> <p>Gospodarski pomen Panonske kotline.</p>	Zemljevid Panonske nižine in gorovij, ki jo obdajajo;	Na zemljevidu pokaže lego Panonske nižine.	
<ul style="list-style-type: none"> našteje značilnosti celinskega podnebja in rastlinstva 	<u>podnebje in rastlinstvo:</u> celinsko ali kontinentalno vroča poletja, mrzle zime, malo padavin, travnata pokrajina		Uporabimo klimogram, čeprav od učencev ne zahtevamo, da ga znajo prebrati., slikovno gradivo	S pomočjo slikovnega gradiva opiše celinsko podnebje.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida našteje večje reke 	<u>vodovje:</u> Donava, Tisa, Drava, Sava		Zemljevid Panonske nižine.	Na zemljevidu pokaže večje reke Panonske nižine.	
<ul style="list-style-type: none"> pomočjo slikovnega gradiva prepozna prevladujoče kulturne rastline 	<u>kmetijstvo:</u> industrijske rastline, žita, sončnice, sladkorna pesa		Različne fotografije obdelane pokrajine, njivske površine, različne kulture.	Našteje vsaj tri različne kulturne rastline.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna gospodarski pomen Panonske nižine 	<u>naravna bogastva in gospodarstvo:</u> nafta, zemeljski plin, lignit, rjavi premog		Fotografija manjšega naftnega polja. Gospodarska karta Srednje Evrope, kjer učenci s pomočjo legende poiščejo, katere surovine se tu nahajajo.	Ve, da v Panonski nižini najdemo nafto, zemeljski plin in premog. Njihova nahajališča pokaže na gospodarski karti Srednje Evrope.	

ALPE

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. Pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu opredeli geografsko lego Alp in našteje države v katere segajo 	<u>lega:</u> Italija, Francija, Švica, Avstrija, Slovenija;	Naravno-zemljepisne značilnosti Alp: površje, podnebje, rastlinstvo.	Zemljevid Alp, ustrezna geografska literatura	Pokaže Alpe na zemljevidu Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> našete najvišje vrhove ter jih primerja s Triglavom 	Triglav, Mont Blanc;		Na zemljevidu Alp poiščejo točke z najvišjimi nadmorskimi višinami in njihova imena. Poiščemo in preberemo tekst o vzponu na katerega od teh vrhov.	Na zemljevidu poišče Triglav in Mont Blanc in prebere njuni višini.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva spozna in opiše gorsko podnebje 	<u>podnebje:</u> gorsko podnebje (mrzle zime, mila poletja, padavine v obliki snega)	Pomen Alp za gospodarski razvoj.	Uporabimo klimogram, s pomočjo katerega tolmačimo razporeditev temperatur in padavin.	S pomočjo slikovnega gradiva opiše posebnosti gorskega podnebja.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva spozna rastlinske višinske pasove in jih opiše 	<u>rastlinstvo:</u> rastlinski višinski pasovi, višinska gozdna meja		Skica rastlinskih višinskih pasov. Nariše skico rastlinskih višinskih pasov in z barvico označi gozdno mejo	S pomočjo skice rastlinskih višinskih pasov našteje rastlinske pasove.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna gospodarski pomen Alp 	<u>zimski turizem, letni turizem</u>		naredi turistični prospekt za ponudbo alpskega turizma, spletne strani, oblikovanje v Wordu		

SREDOGORJA S KOTLINAMI, NEMŠKO-POLJSKO NIŽAVJE IN KARPATI

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec					
<ul style="list-style-type: none"> na karti pokaže in primerja reliefne značilnosti sredogorje s kotlinami, Nemško-Poljskega nižavja in Zahodnih Karpatov 	Nemško-Poljsko nižavje, Karpati	<p>Naravno-geografske značilnosti.</p> <p>Naravna bogastva in pogoji za razvoj gospodarstva.</p>	Primerjamo predvsem glede na nadmorske višine (barve na zemljevidu) Zemljevid.	<p>Na zemljevidu pokaže Nemško-Poljsko nižavje in Karpate. S pomočjo zemljevida opiše površje Karpatov in Nemško-Poljskega nižavja.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo tematske gospodarske karte našteje rudna bogastva 	<u>naravna bogastva in gospodarstvo:</u> črni in rjavi premog, železova ruda, les težka ind., elektrotehnična, strojna, avtomobilska, kemična industrija	<p>Posledice industrijskega razvoja.</p> <p>Onesnaženje okolja.</p>	prosojnica – tematska karta rudnih bogastev	<p>S pomočjo gospodarskega zemljevida našteje vsaj tri naravna bogastva.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega in literarnega gradiva opiše spremembe, ki jih je povzročila industrializacija (onesnaževanje vode, zraka in prsti) 	kisli dež, umiranje gozdov (Češka)		izobraževalni VIDEO »Umiranje gozdov« predlaga ukrepe za preprečevanje onesnaženosti	<p>Ob slikovnem gradivu opiše vpliv težke industrije na okolje.</p>	
Utrjevanje, preverjanje in ocenjevanje					

ZAHODNA EVROPA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenci:					
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida določi geografsko lego Zahodne Evrope 	lega: Atlantska Evropa, obmorska država, otoška država	Geografska lega Zahodne Evrope.	Zemljevid Evrope,	Na zemljevidu pokaže lego držav Zahodne Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže in našteje države Zahodne Evrope in njihova glavna mesta 	<u>države:</u> Belgija, Francija, Irska, Luksemburg Monako, Nizozemska, Velika Britanija,	Politična razdelitev.	Politični zemljevid Zahodne Evrope. S pomočjo politične karte na skici pobarva posamezne države	S pomočjo zemljevida našteje države Zahodne Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo karte pokaže in imenuje večja gorovja in nižine Zahodne Evrope 	<u>površje:</u> Peninsko gorovje, Ardeni, Centralni masiv, Alpe, Pireneji, nižine (Nizozemska), Francosko nižavje	Naravnogeografske značilnosti. Površje.	Zemljevid Evrope,slike površja Zahodne Evrope, ustrezni diapozitivi	Na zemljevidu Evrope pokaže Apeninsko gorovje, Alpe, Pireneje, Nizozemsko nižavje.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna oceansko podnebje in ga primerja s celinskih ali sredozemskim podnebjem 	<u>podnebje :</u> oceansko podnebje /atlantsko podnebje	Vpliv Atlantskega oceana na podnebje in rastlinstvo.	S pomočjo klimograma opišemo značilnosti razporeditve temperatur in padavin. Lahko primerjamo različne klimograme med seboj.	S pomočjo slikovnega gradiva opiše oceansko podnebje.	
<ul style="list-style-type: none"> Spozna rastlinstvo Zahodne Evrope 	<u>rastlinstvo:</u> bujno travniško rastlinstvo, listnati gozdovi »angleška travca« Severnoatlantski (zalivski tok) tok - »centralna kurjava«		Fotografije naravne pokrajine.	S pomočjo slikovnega gradiva opiše značilnosti rastlinstva oceanskega podnebja.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna vpliv Severnoatlantskega (Zalivskega) toka na podnebje in rastlinstvo in ga pokaže na zemljevidu 	Zalivski tok		Uporabimo zemljevid morskih tokov, kjer pokažemo, od kod prihaja Zalivski tok in s tem pojasnimo, zakaj je toplejši od okoliškega morja.	Opiše vpliv Zalivskega toka na podnebje Zahodne Evrope.	

<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu poišče večje reke in jezera ter njihova imena vpiše na skico 	<u>vodovje:</u> Sena, Loara, Garona, Temza, Ren	Gospodarstvo	Nemi zemljevid Zahodne Evrope. Prebere si odlomek » Skrivnostna pošast Nessie iz jezera Loch Ness« in pove svoje mnenje o obstoju pošasti	Na zemljevidu pokaže vsaj tri večje reke.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega in literarnega gradiva spozna gospodarski pomen rek in rečnih kanalov in rečne kanale pokaže na zemljevidu 	plovna pot, pristanišča		Primerjamo ladje za rečni in pomorski promet.		
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo gospodarske karte ugotavlja vrsto poljskih pridelkov in živinoreje 	žitariče, sladkorna pesa, krompir, krmne rastline, cvetličarstvo (Belgija, Nizozemska), sir, vino, govedoreja, ovčjereja		Zemljevid kmetijstva Evrope. Na zemljevidu s pomočjo legende poiščejo, kakšne kulture pridelujejo.	Našteje vsaj tri značilne kmetijske pridelke.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva spozna in našteje najpomembnejše gospodarske panoge Zahodne Evrope 	premogovništvo, železarstvo, tekstilna industrija, ind. visoke tehnologije- roboti		Gospodarski zemljevid Evrope, slikovno gradivo, ki prikazuje različne ind, panoge		
<ul style="list-style-type: none"> spozna spremembe v pokrajini zaradi škodljivega vpliva industrije 	Onesnaževanje zraka;		Fotografije onesnaženih pokrajin.	Našteje posledice škodljivega vpliva industrije na okolje.	

SEVERNA EVROPA

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec					
<ul style="list-style-type: none"> na karti pokaže Severno Evropo in našteje morja, ki jo oblivajo 	Barentsovo morje, Baltiško morje, Norveško morje	Geografska lega in njen vpliv na podnebje in rastlinstvo.	Zemljevid Evrope	Na zemljevidu pokaže države Severne Evrope in morja, ki jo oblivajo.	
<ul style="list-style-type: none"> na karti pokaže in našteje Države Severne Evrope jih pobarva na skici ter vpiše njihova imena 	skandinavske države, nordijske države, pribaltske države Danska, Finska, Islandija, Norveška, Švedska, Estonija, Latvija, Litva		Politična karta.	Zemljevid Severne Evrope Različno slikovno gradivo in ustrezna literatura.	Loči med skandinavskimi ali nordijskimi in pribaltskimi državami
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida poimenuje glavna mesta izbranih držav 		Površje in vodovje. Posebnosti ledeniško in vulkansko oblikovanega površja.	Zemljevid držav Severne Evrope. Sami izberejo državo in poiščejo njeno glavno mesto.	Na zemljevidu pokaže glavna mesta vsaj treh držav.	
<ul style="list-style-type: none"> na karti pokaže polotoke, gorovja, nižine in večje reke in jezera Severne Evrope 	Kola, Skandinavsko gorovje, Laponska,			Slikovno gradivo. Video: Evropa	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega materiala spozna fjord, ledeniško jezero in gejzir, vulkan 	fjord, gejzir, vulkan		Slikovno gradivo, Izobraževalni VIDEO; s pomočjo slikovnega gradiva nariše fjord	Opiše fjord.	
<ul style="list-style-type: none"> našeteje značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva 	tundra (mahovi, lišaji pritlikave breze) tajga (iglasti gozd)	Naravni viri in gospodarstvo	Klimogram; za primerjavo uporabimo že znane klimograme. ter slikovno gradivo, diapozitive, ki prikazuje tipično rastlinstvo mrzlega podnebja	S pomočjo slikovnega gradiva našeteje značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna naravne vire in njihov pomen za gospodarstvo 	nafta, zemeljski plin, železova ruda, baker, vodna sila, les			s pomočjo legende bere tematsko karto naravnih virov	Opiše pomen nafte in lesa za gospodarstvo držav Severne Evrope.

VZHODNA EVROPA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti in		Med. pov.	
Učenci:						
<ul style="list-style-type: none"> mejo med Evropo in Azijo pokaže na zemljevidu in jo označi na skici 	<u>lega:</u> Ural, Kaspijsko jezero, Bospor, Dardanele	Naravnogeografske značilnosti Vzhodne Evrope.	Zemljevid Evrope.	Na zemljevidu pokaže mejo med Evropo in Azijo.		
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže države vzhodne Evrope in njihova glavna mesta 	<u>države:</u> Belorusija, Moldavija, Rusija (z azijskim delom), Ukrajina.		Politična karta.	Politični zemljevid Evrope.	Pokaže na zemljevidu posamezne države in prebere njihova imena.	
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže gorovja, višine, nižine, reke in jezera 	Ural, Krpati, Rusko nižavje, Prikaspijsko nižavje, Dnjeper, Dnjester, Volga, Don, reka Ural, Kaspijsko jezero, Ladoško jezero, Oneško jezero...			s pomočjo prosojnice, vriše posamezne enote v nemo karto Slikovno gradivo.	Pokaže na zemljevidu Ural, Karpate, Volgo, Kaspijsko jezero.	
<ul style="list-style-type: none"> našteje značilnosti celinskega podnebja 	celinsko	Površje, podnebje, rastlinstvo, vodovje.	Klimogram celinskega podnebja, ki ga uporabimo le za razlago razporeditve temperatur in padavin.	Opiše značilnosti celinskega podnebja (temperature in padavine)		
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva našteje rastlinske pasove 	stepa, polpuščava, (tundra, tajga, listnati gozd, stepa, polpuščavsko rastlinstvo),			Slikovno gradivo.	Našteje rastlinske pasove s pomočjo slikovnega gradiva	
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem materialu našteje kmetijske pridelke in industrijske rastline 	pšenica, koruza, bombaž, sladkorni trs			Karta rabe tal, Atlas;	Našteje vsaj tri kulturne rastline. Opiše značilnosti kmetijstva držav Vzhodne Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo gospodarske karte našteje naravna bogastva Vzhodne Evrope in sklepa na gospodarstvo 	vodna sila, les, železova ruda, premog, zemeljski plin, nafta, naftovod, plinovod rudarstvo, železarstvo, lesna industrija, hidroelektrarne...	Gospodarstvo	Gospodarski zemljevid. izdela plakat »Gospodarstvo Zahodne Evrope« Slike hidroelektrarn, železarn, lesnih obratov.	Na gospodarski karti poišče določeno naravno bogastvo.		

EVROPA KOT CELOTA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> spozna novo delitev Evrope na države članice Evropske unije in nečlanice 	- Evropska unija	<p>Evropska unija</p> <p>Poselitev, verska in jezikovna različnost prebivalstva Evrope.</p>	Na Internetu poiščejo spletno stran EU in iščejo, kakšne informacije jim lahko nudi. Na nemi zemljevid Evropskih držav s pomočjo zemljevida držav članic EU narišejo, katere države so članice EU, katere postajajo in katere še nekaj časa ne bodo članice.	Pozna pojem Evropska unija.	
<ul style="list-style-type: none"> na tematskem zemljevidu pokaže najgosteje in najredkeje poseljena območja 	prebivalstvo: <ul style="list-style-type: none"> poselitev verska pripadnost jezikovna različnost 	Naravne in kulturne znamenitosti Evrope.	<ul style="list-style-type: none"> prebira članke zbira slikovno gradivo oblikuje stenski plakat »Živali Evrope« 	S pomočjo zemljevida opiše značilnosti poselitve Evrope.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna jezikovno in versko različnost v Evropi 	Germanski, slovanski in romanski jeziki		Zemljevid verstev in jezikov; pogovorimo se o značilnostih posameznih jezikov; poišče za besedo »mama« (ali šola) izraze v različnih evropskih jezikih	Pozna delitev na tri osnovne jezikovne skupine.	
<ul style="list-style-type: none"> na turistični agenciji poišče prospekte naravnih in kulturnih znamenitosti Evrope 	Stonehenge, Kolnska stolnica, Eiflov stolp, predor pod Mont Blancom, Benetke, Akropola, Vezuv, Antični Rim, ...		v knjižnici si sposodi ustrezno literaturo in jo prebira; napiše članek o izbrani znamenitosti		

ZGODOVINSKI SKLOP

7. SAMOSTANI IN CERKVE KOT VERSKA IN KULTURNA SREDIŠČA

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> spozna samostane in cerkve na Slovenskem kot kulturna in verska središča 	krščanstvo, cerkev,	Samostani in cerkve kot verska in kulturna središča.	Sveto pismo	Ogleda si najbližjo cerkev in jo opiše.
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi številnih sakralnih spomenikov spozna razširjenost krščanstva ogleda si najbližjo cerkev, opiše njeno notranjost in zunanost 	samostan		Obisk teologa	

8. TURŠKI VPADI

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva in literarnih odlomkov spozna težko življenje na Slovenskem v času Turških vpadov in sklepa o življenju ljudi 		Turški vpadi.	Jurij Kozjak: Slovenski janičar	S pomočjo slikovnega gradiva opiše trpljenje kmetov, opiše turškega vojaka
<ul style="list-style-type: none"> spozna posledice Turških vpadov in obrambna prizadevanja 	ognjeni telefon, janičarji, taborska utrdba			

9. KMEČKI UPORI

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> spozna najpomembnejše vzroke kmečkih uporov	upor - punt, stara pravda, dajatve, ropanje Turkov, begunci	Kmečki upori.		Na podlagi slikovnega gradiva opiše kmetovo stisko.
<ul style="list-style-type: none"> ob pesmi opiše kmečki upor	Le vkup, le vkup uboga gmajna ...			
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu opiše konec kmečkih uporov in maščevanje nad kmeti				

10. REFORMACIJA NA SLOVENSKEM

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> Se zave pomena reformacije za slovenski kulturni in narodni razvoj	protestantizem, Luther, Trubar	Reformacija na Slovenskem.	Bankovec za 10 SIT.	Opiše Trubarjevo delo
<ul style="list-style-type: none"> Ve kaj pomeni praznik Dan reformacije	prva slovenska knjiga			

11. ZAČETKI OBRTI IN INDUSTRIJE

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> opiše razvoj gospodarstva in obrti po koncu Turški vpadov	fužine, glažute, tovorništvo, brodarjenje	Začetki obrti in industrije.	J.V.Valvazor: Slava Vojvodine Kranjske.	Ob slikah iz Slave Vojvodine Kranjske opiše izbrane obrti.

12. ŽIVLJENJE SLOVENCEV V HABSBUŠKI MONARHIJI DO PRVE SVETOVNE VOJNE

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> spozna življenje kmečke ali obrtniške družine v devetnajstem stoletju se seznani s spremembami, ki jih je povzročila gradnja železnic se zave pomena Prešerna za Slovence na podlagi slikovnega gradiva spozna prve tovarne (papirnica Vevče, pivovarna Union, ...) na slikovnem gradivu prepozna prve tovarne	narodna zavest, južna železnica, parna lokomotiva	Življenje Slovencev v Habsburški monarhiji.	slikovno gradivo, obisk pivovarskega muzeja	Našteje nekaj Prešernovih pesmi.

9. RAZRED

GEOGRAFSKI SKLOP– ZEMLJA V VESOLJU IN GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SVETA

- spoznavajo najosnovnejše zakonitosti položaja in gibanja Zemlje v vesolju
- spoznajo kontinente in njihovo lego
- ob študiju primerov z različnih kontinentov spoznajo aktualne probleme sodobnega sveta, kot so prenaseljenost, oskrba z vodo, hrano, energijo, politična nasprotja;
- spoznajo družbene razmere na posameznih kontinentih v odvisnosti od naravnih možnosti;
- oblikujejo stališča in vrednote, kot so: spoštovanje drugih narodov in kultur, strpnost do drugačnosti, mednarodno sodelovanje;
- spoznajo nekatere naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Sveta kot celote;
- spoznajo potrebo po prizadevanju za uresničevanje svetovnega miru in ohranjanje naravne in kulturne dediščine;
- interdisciplinarna ekskurzija v eno izmed naravnogeografskih enot Slovenije.

ZEMLJA V VESOLJU

Te vsebine obravnavamo na koncu 7.razreda

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med. pov.
Učenec:					
• opiše obliko Zemlje	oblika Zemlje, globus, zemljevid	Oblika Zemlje.	globus, zemljevid balon, lahko stiropor žogica – pobarva modro kasneje nalepi kontinente.	Opiše obliko Zemlje.	
• razlikuje pojme celina, ocean	celina ali kontinent, ocean		Zemljevid sveta. Prosojnica:Živi planet Zemlja	Pokaže celino in ocean na zemljevidu	
• na globusu in karti pokaže in imenuje celine in oceane	Evropa, Azija, Afrika, Amerika, Avstralija, Antarktika Tihi ocean (Pacifik), Atlantski, Indijski	Razmerje med kopnim in morjem.	Izstriže oblike celin ter jih nalepi na maketo ali skico Zemlje, vpiše imena celin in oceanov. Prosojnica: Lega celin in oceanov lahko tudi fizični zemljevid Sveta	Našteje vse kontinente in jih pokaže na zemljevidu	

<ul style="list-style-type: none"> iz ustreznega grafičnega prikaza ugotovi, kolikšen del zemeljske površine je pokrit z vodo in kolikšen s kopnim 	70%- vodne površine 30%- kopno	<p>Nebesna telesa v vesolju.</p> <p>Vrtenje Zemlje in posledice le-tega</p>	Tortni diagram ali histogram. Zemljevid sveta, globus.	Zna povedati, koliko Zemljine površine pokrivajo morja in koliko celine.	
<ul style="list-style-type: none"> na globusu in na zemljevidu prepozna in pokaže S, J, V, Z poloblo, ekvator, S in J tečaj ter začetni poldnevnik 	polobla, ekvator, severni in južni tečaj začetni poldnevnik		globus, zemljevid	Na zemljevidu in globusu pokaže ekvator, S in J tečaj ter začetni poldnevnik.	
<ul style="list-style-type: none"> spozna nebesna telesa in ob sliki vesolja našteje različne vrste nebesnih teles in pojasni razlike med njimi 	zvezda, planet, luna, komet (repatca), meteor, meteorit, Sonce, Luna, Zemlja, (Merkur, Venera, Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluton)		Ogledamo si fotografije ali skice vesolja, različnih nebesnih teles. Poiščemo lahko katero izmed otroških knjižic o vesolju (npr. Marijan Prosen). Izdela stenski plakat o vesolju. CD – Naše osončje	Zna naštetih planete našega osončja.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo globusa in makete Zemlje opiše in razloži vrtenje Zemlje okoli svoje osi in njene posledice 	vrtenje, os, zemeljski tečaj ali pol, dan – noč enakonočje		globus, maketa Zemlje telurij Pomagamo si lahko z globusom in namizno lučjo, ki predstavlja Sonce.	Na globusu pokaže vrtenje Zemlje.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo makete Sonca in Zemlje opiše in razloži kroženje Zemlje okoli Sonca in našteje spremembe, ki jih zaradi gibanja Zemlje opazimo ljudje 	letni časi		Makete lahko izdelajo sami, dovolj so tudi že različni baloni. Možna je tudi »igra vlog« (Sonca in Zemlja)	Ve, da so letni časi posledica vrtenja Zemlje okoli Sonca.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega materiala in skice spozna toplotne pasove na Zemlji, našteje vzroke za njihov nastanek 	<u>toplotni pas</u> vroči ali tropski pas severni in južni zmerno topli pas severni in južni mrzli ali polarni pas		na nemi zemljevid Zemlje z različnimi barvami pobarva posamezne toplotne pasove Prosojnica: Štirje toplotni pasovi na Zemlji	Našete vse toplotne pasove. Pozna razliko v razporeditvi temperatur med njimi.	

GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SVETA

Vzgojno.izobraževalni cilji in dejavnosti	Geografski pojmi in imena	Predlagane vsebine	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standardi znanj	Med . pov.
Učenec:					
<ul style="list-style-type: none"> na globusu in zemljevidu Sveta prepozna, pokaže in poimenuje oceane 	<u>Oceani Sveta:</u> Indijski, Tihi ali Pacifik, Atlantski ocean	Oceani in njihova lega.	Globus, zemljevid Sveta Video – Očividec »Oceani« CD – Interaktivni Atlas Sveta CD – Moje prvo čudovito raziskovanje sveta, prosojnica Živi planet Zemlja	Na zemljevidu pokaže in poimenuje oceane.	
<ul style="list-style-type: none"> na globusu in zemljevidu sveta pokaže, poimenuje in razlikuje kontinente 	Celine- kontinenti: Evropa, Azija, Afrika, Severna in Južna Amerika, Avstralija, Antarktika,	Kontinenti in njihova lega.	Na nemi zemljevid Sveta vpišejo imena celin. Sestavljanke – Celine, ceani, prosojnica Lega celin in oceanov, primerna je tudi prosojnica Fizični zemljevid sveta, (prosojnice Svet, Učila Tržič – lahko uporabljamo v celotnem 9.razredu)	S pomočjo zemljevida Sveta pokaže in poimenuje vse kontinente.	
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže Azijo, določi njeno lego in ve kateri oceani jo obdajajo 	<u>Azija:</u> Indijski ocean, Tihi ocean, Severno ledeno morje	Lega Azije. Izbran primer.	Določimo samo lego, na nemi zemljevid Sveta lahko vpišejo imena oceanov, morij, ki obdajajo kontinent. zemljevid Sveta, nemi zemljevid, prosojnica Lega celin in oceanov	Na zemljevidu pokaže lego kontinenta in oceane, ki ga obdajajo.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo izbranega primera se seznanijo z eno od posebnosti Azije se zave pomena ohranjanja naravne in kulturne dediščine 	Izbran primer		Učitelj skupaj z učenci izbere primer (Prenaseljenost v Indiji, ali monsunska podnebje, ali vzponi na Himalajo...). Slikovno gradivo in ustrezna geog. literatura: Vsa čuda sveta, Svetovne znamenitosti...		

<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu pokaže Afriko, določi njeno lego in poimenuje oceane, ki jo obdajajo 	<u>Afrika:</u> Indijski ocean, Atlantski ocean, Sredozemsko morje	Lega Afrike. Izbran primer	Na nemi zemljevid Sveta vpišejo imena oceanov in morij. Kontinent pokažejo na zemljevidu Sveta, prosojnica Lega celin in oceanov	Na zemljevidu sveta pokaže Afriko in poimenuje oceane, ki jo obdajajo.	
<ul style="list-style-type: none"> na osnovi izbranega primera spozna eno od posebnosti, seznaneni se z izbrano vsebino Afrike in zna izpostaviti bistvene probleme se zave nujnosti medsebojnega sodelovanja in pomoči 	Izbran primer		Ob demonstraciji slikovnega gradiva, ki prikazuje naravne in kulturne znamenitosti celine učitelj skupaj z učenci izbere primer. Lahko je to npr. reka Nila ali naravni parki v Afriki ali problem lakote,... O izbrani temi lahko naredijo plakat. Informacije o izbrani temi lahko poiščejo na spletnih straneh.		računalni štvo
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu prepozna in določi lego Severne Amerike in poimenuje oceane, ki jo obdajajo 	<u>Severna Amerika:</u> Tihi ocean, Atlantski ocean, Severno ledeno morje.	Lega Severne Amerike. Izbran primer.	Na nemi zemljevid Sveta vpišejo imena oceanov in morij. Kontinent pokažejo na zemljevidu Sveta. Zemljevid Sveta CD – Moje prvo čudovito..., prosojnica Lega celin in oceanov	Na zemljevidu Sveta pokaže Severno Ameriko in poimenuje oceane, ki jo obdajajo.	
<ul style="list-style-type: none"> na osnovi izbranega primera Severne Amerike problemsko obravnava izbrane učne vsebine 	Izbran primer		Učitelj predlaga primere in učence spodbuja, da si izberejo temo. Lahko je to npr. ZDA ali Kanada ali kaj bolj specifičnega. O izbrani temi pripravijo plakat – delo v skupini		
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu prepozna in določi lego Južne Amerike ter poimenuje oceane, ki jo obdajajo 	<u>Južna Amerika:</u> Atlantski ocean, Tihi ocean		Na nemi zemljevid Sveta vpišejo imena oceanov in morij. Kontinent pokažejo na zemljevidu Sveta. Zemljevid Sveta CD – Moje prvo čudovito.....	Na zemljevidu Sveta pokaže Južno Ameriko in poimenuje oceane, ki jo obdajajo.	

<ul style="list-style-type: none"> aktivno spremlja aktualne dogodke in o njih diskutira s sošolci se seznani z okoljsko problematiko strpno sprejema pripadnike drugih ras 	Izbran primer	Lega Južne Amerike. Izbran primer.	Učenci lahko primer izberejo sami ali ga izbere učitelj. Lahko so to npr. Maji ali pa Amazonski vlažno tropski gozd in problemi izsekovanja gozda... O izbrani temi izdelajo miselni vzorec. Priporočljivo je delo v parih ali manjših skupinah.			
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu določi lego Avstralije in poimenuje oceane, ki jo obdajajo 	<u>Avstralija:</u> Indijski ocen, Tihi ocean,		Na nemi zemljevid Sveta vpišejo imena oceanov in morij. Kontinent pokažejo na zemljevidu Sveta. Izdelajo in sestavijo sestavljanke - Avstralija	Na zemljevidu pokaže Avstralijo in oceane, ki jo obdajajo.	TH	
<ul style="list-style-type: none"> na osnovi izbranega primera spozna eno od posebnosti Avstralije, se seznani z izbrano posebnostjo, 	Izbran primer	Lega Avstralije. Izbran primer.	Izbran primer je lahko npr. kenguru in nekateri drugi vrečarji, arteški vodnjak, Aborigini,... O izbrani temi pripravi krajši referat in ga predstavi ostalim. zbira prispevke o izbrani temi		Etika in SL	
<ul style="list-style-type: none"> zna na zemljevidu pokazati Antarktiko in poimenovati oceane, ki jo obdajajo 	<u>Antarktika:</u> Tihi ocean, Indijski ocen, Atlantski ocean		Na nemi zemljevid Sveat vpišejo imena oceanov in morij. Kontinent pokažejo na zemljevidu Sveta, prosojnica primerjava Arktike in Antarktike. Pokažemo razliko, da Antarktika je kontinent, Arktika pa le zmrznjeno morje.	Na zemljevidu pokaže Antarktiko in oceane, ki jo obdajajo.		
<ul style="list-style-type: none"> na osnovi izbranega primera je pozoren na posebnosti Antarktike 	Izbran primer		Med izbranimi primeri so lahko npr. opisi odkrivanja južnega tečaja. V ustrezni geog. literaturi poišče sestavke o Antarktiki in izbranega prebere ostalim.			SL

<ul style="list-style-type: none"> razlikuje toplotne pasove na Zemlji in spozna njihove značilnosti 	<u>Toplotni pasovi:</u> vroči ali tropski, subtropski ali prehodni, zmerno topli, subpolarni ali prehodni in hladni pas,	Lega Antarktike. Izbran primer. Toplotni pasovi.	Na nemem zemljevidu Sveta z označenimi mejami s pomočjo prosojnice toplotnih pasov, pobarva toplotne pasove in vpiše njihova imena, prosojnica Štirje toplotni pasovi na Zemlji, RO Računalnik pri pouku geografije: Svetovni popotnik toplotni pasovi	Našteje toplotne pasove in pokaže njihovo lego na zemljevidu.		
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida podnebnih tipov ugotavlja razprostranjenost podnebnih tipov in njihovo razširjenost 	<u>Podnebni tipi:</u> Vroči pas – ekvatorialno, savansko, suho in polsuho; Subtropski pas – sredozemsko, subtropski vlažno, suho in polsuho Zmernotopli pas – celinsko, celinsko suho in polsuho, oceansko, zmernihladno podnebje; Subpolarni pas – subpolarno podnebje Mrzli pas – polarno podnebje		Toplotni pasovi Podnebni tipi in njihove značilnosti.	Na karti podnebnih tipov v Atlasu ugotavljajo njihovo razširjenost. Pomagamo si s fizično karto sveta, karto toplotnih pasov in prosojnico podnebnih tipov. Izdelajo sestavljanke podnebnih tipov, prosojnica Tipi podnebij	Na tematskem zemljevidu pokaže razširjenost podnebnih tipov. Pravilno sestavi sestavljanke.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida se seznanijo z značilnostmi podnebij v vročem toplotnem pasu 	<u>Vroči pas:</u> Vsakodnevne padavine, visoke temperature preko celega leta,			Poudarek je na visokih temperaturah in veliki količini padavin, ki se manjša z oddaljenostjo od ekvatorja. Video –Očividec »Tropski gozd« in ustrezen slikovni material, prosojnica Tropski deževni gozd, Savana	S pomočjo slikovnega gradiva zna opisati tropsko podnebje.	

<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida spozna značilnosti podnebij v subtropskem pasu - na zemljevidu prepozna značilnosti... 	<u>Subtropski pas:</u> Suho, malo ali skoraj nič padavin		Poudarek je na majhnih količinah padavin. Sami lahko poiščejo fotografije puščave. Za ponazoritev razlik med tropskim in suhim podnebjem lahko uporabimo kilmogram ali prosojnico Letna količina padavin, Video – Očividec »Puščava«	S pomočjo slikovnega gradiva zna našeti značilnosti suhih podnebij.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo zemljevida in slikovnega gradiva prepozna značilnosti zmernotoplih podnebij 	<u>Zmernotopli pas:</u> Letni časi, vpliv toplih morskih tokov.		Poudarek je na letnih časih in bližini oceanov, ki podnebje naredijo bolj milo.	Našteje značilnosti zmernotoplih podnebij ob slikovnem materialu. Našteje letne čase in opiše njihove značilnosti. Sklepa o vplivu morskih topov na podnebje.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva in zemljevida analizira značilnosti podnebij v subpolarnem toplotnem pasu 	<u>Subpolarni pas –</u> mrzle zime, hladna poletja,		Poudarek je na nizkih temperaturah.	S pomočjo fotografije opiše značilnosti subpolarnega podnebja.	
<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo slikovnega gradiva in zemljevida analizira značilnosti polarnih podnebij 	<u>Polarna podnebja:</u> Mrzlo preko celega leta, nizke temperature, padavine v obliki snega		Poiščejo fotografije, lahko naredijo plakat ali poiščejo informacije na Internetu. Video –Očividec »Arktika in Antarktika«	S pomočjo fotografije ali plakata pove značilnosti polarnega podnebja	

<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo zemljevida spozna razporeditev različnih rastlinskih tipov, • poveže podnebne tipe z rastlinskimi tipi, 	<u>Rastlinski tipi:</u> Gozd (tropski, iglasti, listnati in mešani gozd, tajga), trava (savana), grmičevje (tundra, suha stepa,) puščava (kaktusi)		Izpostavimo predvsem osnovno delitev na drevesno, travnato in grmičasto rastlinstvo ter puščavsko, kot posebnost. Pomembna je povezava z zadostno količino vode in temperaturami v juliju nad 10°C .Prosojnica Vegetacija, v nemi zemljevid s pomočjo prosojnice vpiše in pobarva posamezne rastlinske tipe.	Ob slikovnem gradivu našteje osnovne tipe rastlinstva. Sklepa o vplivu vode in temperature na vrste rastlinskih tipov	
<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo zemljevida spozna osnovne rase in njihovo razširjenost po svetu, • se zave pomena strpnosti in sodelovanja med pripadniki različnih, vendar enakopravnih ras 	<u>Rasne skupine:</u> Črna (negroidi), bela (evropeidi) in rumena rasa (mongolidi)	Rasne skupine. Jezikovne skupine in njihova razširjenost.	Ob fotografijah ugotavlja najbolj vidne razlike med rasami – barva kože. Poudarimo pomen strpnosti in enakopravnost ras. Karta: Svet – rase/jeziki (Atlas)	Ob karti rase/jeziki našteje osnovne rasne skupine. Našteje in opiše osnovne rasne skupine.	
<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo zemljevida odkriva večje jezikovne skupine in ugotavlja njihovo razširjenost 	<u>Jezikovne skupine:</u> Germanska, romanska, slovanska, ugrofinska,		Poudarek naj bo na jezikovnih skupinah, ki prevladujejo v Evropi. Ostale jezikovne skupine preberejo na zemljevidu in ugotovijo, da je na svetu veliko različnih jezikov. Karta: Svet – rase/jeziki (Atlas) S pomočjo računalniškega programa Word-a, izdela miselni vzorec »Jezikovnih skupin« Prosojnica Glavni svetovni jeziki	Ob karti rase/jezik,i našteje večje jezikovne skupine. Na zemljevidu pokaže jezikovne skupine, ki prevladujejo v Evropi.	

<ul style="list-style-type: none"> Na zemljevidu poišče goste in redkeje poseljena območja in ugotavlja vzroke goste in redke poselitve 	Gostota poselitve:	Gostota poselitve po svetu.	Učence z opisom in ob fotografijah podnebja in rastlinstva spodbujamo, da razmislijo o vzrokih goste in redke poselitve.	Na zemljevidu poselitve prebivalstva pokaže najgosteje in najredkeje naseljena območja. Navede nekaj vzrokov za gosto in redko poselitev.	
<ul style="list-style-type: none"> S pomočjo zemljevida spozna območja z veliko rodnostjo in veliko umrljivostjo 	Rodnost, smrtnost,	Rodnost in smrtnost	S pomočjo zemljevidov ugotavljamo območja, kjer je velika umrljivost in se o tem pogovorimo. Enako naredimo z rodnostjo.		
<ul style="list-style-type: none"> se seznanijo z aktualnimi problemi sodobnega sveta 	Izbran primer	Aktualni problemi sodobnega sveta.	Učitelj za zaključek izbere enega od aktualnih problemov sodobnega sveta (lahko ga izberejo učenci) in skupaj z njimi ugotavlja razloge za izbrani problem (npr. lakota, poplave, potresi, vojne,...)		
Preverjanje in ocenjevanje znanja					

ZGODOVINSKI SKLOP

13. SLOVENCİ V PRVI SVETOVNI VOJNI

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlogi vsebin	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu in slikovnem gradivu spozna trpljenje vojakov na Soški fronti ob zemljevidu Evrope pokaže vpletene države v prvo svetovno vojno spozna posledice prve svetovne vojne 	Soška fronta	Slovenci v prvi svetovni vojni.	spomenik padlim v prvi svetovni vojni, muzej novejšje zgodovine - Slovenci v 20. Stoletju (stalna razstava)	S pomočjo slikovnega gradiva opiše osnovne značilnosti življenja Slovencev med I.svetovno vojno.
<ul style="list-style-type: none"> spozna prvo jugoslovansko državo 	kraljevina			
<ul style="list-style-type: none"> spozna posledice mirovnih pogodb za Slovensko etnično ozemlje se zave vpliva mirovnih pogodb na slovensko etnično ozemlje 	Primorska, Porabje			

14. SLOVENCİ MED OBEMA VOJNAMA

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlogi vsebin	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> spozna, kako sta velika gospodarska kriza in velika brezposelnost vplivali na pojav nacizma in fašizma se zave razmer, ki so vplivale na pojav fašizma in nacizma poveže vpliv gospodarske krize in brezposelnosti s pojavom nacizma in fašizma 	nacizem, fašizem, Hitler, Mussolini	Gospodarska kriza med obema vojnama.		Zna naštetih nekaj značilnih totalitarnih sistemov.
<ul style="list-style-type: none"> spozna priprave na novo vojno poveže nova orožja s spremenjenim načinom vojskovanja 	vojaška industrija	Gospodarski in tehnični napredek.		
<ul style="list-style-type: none"> spozna gospodarski in tehnični napredek (telefon, radio, televizija, avto) se seznanja z najpomembnejšimi dosežki gospodarskega in tehničnega napredka in se zave njihovega vpliva na vsakdanje življenje ljudi analizira prednosti in slabosti gospodarskega napredka 				
<ul style="list-style-type: none"> spozna prvo jugoslovansko državo na zemljevidu pokaže obseg prve jugoslovanske države na podlagi slikovnega gradiva opiše življenje Slovencev v kraljevini opiše težak položaj Slovencev na Primorskem pod fašistično Italijo 	kraljevina, Primorska, tovarne		slikovno gradivo, France Bevk: Kaplan Martin Čedermac	Opiše osnovne značilnosti življenja Slovencev med obema vojnama.

15. SLOVENCİ V ČASU DRUGE SVETOVNE VOJNE

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlogi vsebin	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu Evrope pokaže nasprotujoče si države v drugi svetovni vojni ob zgodovinskem zemljevidu spozna razdelitev Slovenije med okupatorje 	druga svetovna vojna	Slovenci v drugi svetovni vojni.	Zgodovinski zemljevidi, zgodovinski filmi, diapozitivi, videokasete;	Našteje okupatorje slovenskega ozemlja Opiše nasprotujoče si države med II. svetovno vojno.
<ul style="list-style-type: none"> na zemljevidu sveta pokaže razširjenost druge svetovne vojne 	Rusija, ZDA, Japonska			
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu in virih opiše oblike nasilja in trpljenje ljudi, spozna in opiše oblike boja proti okupatorju 	OF (osvobodilna fronta), partizanski boj		Razni viri, članki, pričevanja	Našteje oblike nasilja v domačem kraju
<ul style="list-style-type: none"> spozna množično uničevanje ljudi v zasedeni Evropi 	taborišča smrti		diapozitivi	S pomočjo slikovnega materiala opiše trpljenje ljudi med II. Svetovno vojno.
<ul style="list-style-type: none"> spozna zadnje boje za našo severno in zahodno mejo 				
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu spozna kaj je pospešilo konec druge svetovne vojne ob slikovnem gradivu se seznanijo s posledicami atomske bombe in sklepa o njenem vplivu na konec vojne razmišlja o uporabi orožja za množično uničevanje ljudi nekoč in danes 	atomska bomba, Hirošima, Nagasaki			

16. SLOVENCİ PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Vzgojno - izobraževalni cilji in dejavnosti	Temeljni pojmi	Predlogi vsebin	Didaktična sredstva in predlogi dejavnosti	Standard znanja
Učenec:				
<ul style="list-style-type: none"> spozna življenje Slovencev v Jugoslaviji in izven meja 		Slovenci v Jugoslaviji.		
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi slikovnega gradiva in ustnih pričevanj opiše življenje v novi Jugoslaviji na slikovnega gradiva in ustnih pričevanj se seznanj z gospodarsko krizo v 80. Letih 	povojna obnova, gospodarska kriza		dedek pripoveduje, ...	Zna opisati življenje ljudi na podlagi družinske zgodovine (radio, avto, televizor, letovanje)
<ul style="list-style-type: none"> opiše osamosvojitve Slovenije in njena prizadevanja za mednarodno priznanje spozna Slovenijo kot članico OZN, in njeno vključevanje v Evro - atlantske povezave se zave pomena mednarodnega povezovanja 	OZN, Evro- atlantske povezave	Osamosvojitve Slovenije. Državni simboli.		Prepozna simbole EU in NATO ter njihov namen.
<ul style="list-style-type: none"> Prepozna in opiše državne simbole Slovenije nariše zastavo republike Slovenije 	grb, zastava, himna			Ob slikovnem gradivu opiše državne simbole Slovenije

OPERATIVNI CILJI IN KATALOG ZNANJA ZA SKLOP DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

A. OBVEZNE TEME:

9. razred (50 ur)

Življenje v skupnosti (narod, država): vprašanja demokracije

Družina

Vzorniki in avtoritete

Množična občila in informacije

Generacije in kulture

Poklic in delo

Družba prihodnosti

B. IZBIRNI DEL

Odnosi med spoloma

Oblike odvisnosti, zasvojenosti

Izobraževanje/zaposlitev

Medosebni odnosi v šoli

Nasilje (med vrstniki)

Prosti čas

Oblike družabnosti (bonton)

Marginalne (obstranske) skupine

Odnos do težko bolnih in oviranih v razvoju (duševno in telesno zdravje)

Vere in verovanja, krščanstvo

Slovenija v združenih Evropi

Izbirne vsebine so za izvedbo posameznih poglavij izjemno pomembne predvsem zaradi navezave na učenčevo neposredno življensko izkušnjo in interes, ki kot taka lahko predstavlja primeren motivacijski uvod v obvezno temo. Istočasno dajejo izbirne vsebine možnost poglobljanja obveznih tem. Izbirne vsebine vnašamo v okvir obveznih tem glede na posebne potrebe in interese populacije. Učitelj lahko izbere kot uvod v posamezno poglavje tisto od izbranih vsebin, ki je z obveznimi temami najbolj povezana.

1. ŽIVLJENJE V SKUPNOSTI, NARODU IN DRŽAVI: VPRAŠANJA DEMOKRACIJE

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
Spoznajo razred kot družbeno skupino in ga opišejo.	Razred kot skupina posameznikov.	vodeni pogovor o medosebnih odnosih v razredu; izdelava plakata	skupinski odnosi, pripadnost, pomoč <i>zaznavanje lastne pozicije in pozicije drugih, tkanje medosebnih vezi</i>	zgodovinske vsebine, geografske vsebine, slovenščina	Učenci znajo: <ul style="list-style-type: none"> • našteti družbene skupine, v katere se vključujejo oni ali njihovi sošolci, • opišejo odnose v skupini,
Spoznajo pomen še nekaterih drugih družbenih skupin in spoznavajo njihov pomen za razvoj posameznika.	Posamezniki, povezani v manjše in večje skupine, ožje in širše skupnosti; od družine in vrstniške skupine do najširše državljanske in človeške skupnosti. Posameznik, - osnovna sestavina skupine; vloge v neformalnih (npr. vrstniških) skupinah in vloge v formalnih skupinah in urejenih skupnostih (npr. športni ekipi, šolski skupnosti, občini)	opisujejo različne skupine in svojo vlogo v njih	družbene vezi, pravila in dogovori primarne, sekundarne skupine <i>spoznavanje in vrednotenje lastne vloge v skupini, sklepanje prijateljstev, nudenje pomoči</i>	zgodovinske vsebine, geografske vsebine, slovenščina	<ul style="list-style-type: none"> • na konkretnem primeru opisati različne družbene skupine in opredeliti vloge posameznikov v skupinah, • razlikovati primarne in sekundarne skupine,
Spoznajajo različno odgovornost, ki je posledica tega, da imajo člani skupine različne položaje in vloge.	Odnosi med člani skupin in skupnosti (vrstniških, oddelčnih, šolskih, delovnih/ poklicnih skupin, in lokalnih skupnosti);	Intervjuji s predstavniki različnih skupin.	Sodelovanje, odgovornost za druge	slovenščina, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> • na primeru vloge pojasniti odgovornost posameznika v skupini,

Spoznavajo področja sodelovanja med ljudmi v različnih skupnostih (razredna skupnost, šola, družina, država)	Enakopravnost in hierarhični odnosi Povezovalne sile v večjih skupnostih: mestni, regionalni, nacionalni državljanski, človeški skupnosti.	s pomočjo igre vlog ponazarjajo različne vloge v skupinah, v katere so vključeni obisk dobrotelne ustanove; na primerih opisujejo področja aktivnega sodelovanja v različnih skupnostih	neenakost, enakost, konflikti solidarnost, sodelovanje in tekmovalnost, skupinsko ozračje <i>razvijanje občutka za druge ljudi, skrb za druge</i>	zgodovinske vsebine, geografske vsebine, verstva in etika zgodovinske vsebine, geografske vsebine, verstva in etika	<ul style="list-style-type: none"> • na konkretnem primeru opisati možnost uspešnega reševanja konfliktov, • na primeru opisati različne načine in področja sodelovanja med ljudmi,
Spoznavajo pojem lastnega naroda, države in državljanstva.	Slovenska narodna in državljanska skupnost v povezujoči se Evropi.	ob gradivu ali s pomočjo AV sredstev opisujejo državne simbole, zapojejo himno in se pogovorijo o vlogi maternega jezika v sporazumevanju	narod, država, državljanstvo, državljan, narodna zavest, mednarodne povezave <i>razvijati in krepiti občutek pripadnosti naši skupnosti</i>	zgodovinske vsebine, geografske vsebine, slovenščina	<ul style="list-style-type: none"> • opisati in prepoznati državne simbole (himna, grb, zastava) in pojasniti pomen maternega jezika za medsebojno sporazumevanje,
Razumevajo pomen strpnosti (tolerance) med pripadniki različnih družbenih in kulturnih skupin.	Po izbiri učitelja ali predlogov učencev (aktualizacija vsebine).	refleksija ob socialni igri "kako se počutim, če ..."	strpnost (toleranca) <i>sprejemanje drugačnosti</i>	zgodovinske vsebine, geografske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> • na lastnem primeru razložiti pomen tolerance do drugih in drugačnih in pripadnikov različnih kulturnih in verskih skupnosti

Spoznavajo demokracijo kot način urejanja skupnih zadev.	Urejanje skupnih zadev.	doseganje soglasja okoli cilja, ki je pomemben za njihovo skupnost in analiza procesa	interesi, usklajevanje razlik, skupno dobro <i>doseganje skupnega dogovora z usklajevanjem, izražanje in utemeljevanje svojih mnenj</i>	zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> • na primeru pojasniti značilnosti demokratičnega urejanja medosebnih odnosov v različnih skupnostih
Spoznavajo osnovne značilnosti državne ureditve Republike Slovenije.	Delovanje predstavniške demokracije in pravne države v Sloveniji (parlament, vlada, predsednik republike, sodišča, varuh človekovih pravic).	v razredu izvedejo volitve za različne vloge; s pomočjo te izkušnje učitelj pojasni proces volitev in vlogo predsednika države, parlamenta in vlade	Državljske pravice in dolžnosti, volitve, stranke, parlament, vlada, predsednik države, predstavniška demokracija, sodstvo, varuh človekovih pravic; pravna država <i>Spoznavanje lastnih pravic in pravic pravne države</i>		<ul style="list-style-type: none"> • pojasniti vlogo volitev, parlamenta in vlade, • razložiti vlogo predsednika države, • pojasniti vlogo sodišč, • pojasniti mesto in vlogo varuha človekovih pravic,

2. DRUŽINA

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
Obnovijo pojem, spoznajo tipe družine in osnovne razlike med njimi.	Otrok v različnih vrstah družine. Prehodno obdobje med otroštvom in odraslostjo - mladostništvo.	Opisujejo in primerjajo način življenja v različnih družinah (branje teksta, ogled odlomka), oblikujejo družinsko drevo	jedrna družina, razširjena, velika družina, zakonska zveza, razveza, sorodstvo, reorganizirana družina <i>prepoznavajo značilnosti odnosov v različnih družinah</i>	zgodovinske vsebine, geografske vsebine	Učenci znajo: <ul style="list-style-type: none"> • opredeliti pojem družine, • naštetih tipe družine, • navesti osnovne razlike med tipi družin,

Spoznavajo različne oblike družinskega življenja in analizirajo spreminjanje družine v času in različnih kulturah	Spreminjanje oblik družinskega življenja. Družinski ciklusi.	ugotavljanje razlik v opisih, ki jih posreduje učitelj, razgovor ob slikah, odlomki filmov, igra vlog	družinski ciklusi, starševstvo, tipi odnosov (osebne, intimne vezi) <i>spoznavajo potrebe družinskih članov in načine njihovega zadovoljevanja</i>	slovenščina, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> • navesti primere spreminjanja družine v času in različnih kulturah, • opisati družinski ciklus in značilnosti posameznih obdobij,
Spoznavajo funkcije družine in nujne osebne lastnosti (osebna in socialna zrelost) za oblikovanje lastne družine ter dojamejo specifičnost odnosov v družini.	Odnosi v družini (povezovalni, razdruževalni odnosi). Pomen družine za zadovoljevanje potreb po varnosti, ljubezni, pripadnosti, zagotavljanje zdravega telesnega in duševnega razvoja.	igra vlog, ogled filmskega odlomka, analiza teksta	vloge v družini <i>spoznavajo funkcionalne in čustvene odnose v družini z vidika različnih družinskih članov, ter pomen osebne zrelosti in odgovornosti</i>	slovenščina, geografske vsebine, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> • navesti funkcije družine, • pojasniti različnost družinskih vlog, • navesti, kako lahko člani družine izboljšajo kakovost družinskega življenja,
Pridobivajo sposobnost za prepoznavanje neenakopravnosti v družini.	Pravice in dolžnosti otrok ter staršev v družini. Enakopravnost in neenakopravnost v družini.	naštevanje različnih vlog in opravil, ki jih opravljajo člani družine	pravice in dolžnosti otrok <i>razvijanje empatije</i>	zgodovinske vsebine, verstva in etika	<ul style="list-style-type: none"> • pojasniti, kaj vpliva na (ne)enakopravnost članov družine (glede na spol, dohodek, starost...), • navesti temeljne pravice in dolžnosti otrok,
Spoznavajo, kaj povezuje družinske člane, pogoje zadovoljivega družinskega življenja, vzroke konfliktov v družini in poti njihovega razreševanja.	Povezovalne sile v družinski skupnosti.	igra vlog: reševanje konflikta	pravice in dolžnosti družinskih članov, njihovo solidarnost in konfliktnost <i>prepoznavanje konfliktov v medosebnih odnosih</i>	verstva in etika, slovenščina	<ul style="list-style-type: none"> • na primeru pokazati načine strpnega reševanja sporov,

Spoznajajo patološke pojave v družini (npr. alkoholizem, nasilje, kaznovanje, odvisnost, odtujenost in spolno nasilje) in se seznanjajo z ustreznim ravnanjem. Spoznajo pravice do zasebnosti in družinskega življenja	Problemi sodobne družine. Pravica do zasebnosti in družinskega življenja	socialna igra, ob kateri učenci analizirajo osebno nedotakljivost	strpnost, pravičnost, odgovornost, prestop, krivda <i>urijo se v samostojnem odločanju in zavračanju nesprejemljivih zahtev</i> osebna nedotakljivost, zasebnost, zakonska zveza	zgodovinske vsebine, verstva in etika	<ul style="list-style-type: none"> na primeru pojasniti pojem osebne nedotakljivosti, našteti nekatere oblike pomoči otrokom v stiski (npr. po telefonu, v svetovalnicah...), na primeru razložiti pravico do zasebnosti,
Spoznajajo odvisnost družine od družbene skupnosti, države.	Svobodno odločanje pri načrtovanju družine, vloga vzgoje in izobraževanja, zdravstvena preventiva.	obisk krajevne zdravstvene ustanove, vrtca, doma za ostarele, itn	<i>spoznajo načine pridobivanja pomoči v različnih ustanovah</i>	zgodovinske vsebine,	<ul style="list-style-type: none"> navesti primere soodvisnosti družine in družbene skupnosti.

3. VZORNICI IN AVTORITETE

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
Spoznajajo, da je izbiranje vzornikov pravica vsakega posameznika.	"Vsi ljudje se rodijo svobodni": pravica do izbire lastne podobe, življenjskega sloga, vzornikov, prijateljev;	Prinesejo gradivo (slike, video material, nosilci zvoka, itn.) svojih vzornikov in izdelava plakata o svojih vzornikih	vzornik, oseba, svoboda, vzajemnost, posnemanje, vrstniške skupine, vrednote, otroštvo, mladostništvo, odraščanje <i>prepoznajo lastnosti vzornikov in jih primerjajo s svojimi, krepijo pozitivne samopodobe</i>	slovenščina	Učenci znajo: <ul style="list-style-type: none"> pojasniti, kako izbirajo svoje vzornike in prijatelje. našteti in opisati, na katerih področjih mladostniki izbirajo vzornike
Spoznajajo vlogo, ki jo imajo vzori in ideali v vsakdanjem življenju.	Ljudje v vsakdanjem življenju, oblike sodelovanja in vzajemne pomoči med vrstniki.	pogovor v paru o oblikah in pomenu medsebojne pomoči	vsakdanje življenje, dobrodelne dejavnosti, humanitarnost, delovanje v skupno dobro, medsebojna pomoč, prostovoljci,	slovenščina, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> našteti nekaj oblik medsebojne pomoči in/ali sodelovanja,

4. MEDIJI (OBČILA) IN INFORMACIJE

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
Pridobijo pregled nad zgodovino medijev v 20. stoletju.	Jaz in mediji - priljubljenost, razširjenost uporabe različnih medijev med mladimi. Zgodovinski razvoj medijev in vrste medijev.	v šolski knjižnici si ogledajo različne vrste medijev in se o njih pogovorijo, prinesejo in si ogledajo časopise starejšega datuma	mediji: tiskani, slišni, vidni; mediji, medijska pismenost, javnost, <i>spoznavajo različne načine komuniciranja danes in nekoč</i>	knjižnično-informacijska znanja, zgodovinske vsebine	Učenci znajo <ul style="list-style-type: none"> našteti vrste medijev, navesti nekaj glavnih medijev na Slovenskem in oceniti njihovo popularnost s svojega gledišča,
Spoznava vpliv, ki ga imajo mediji na posameznika in različne družbene skupine ter na njihova življenjske navade in ravnanja (ločevanje resničnosti od navidezne resničnosti).	Vpliv medijev na naše razumevanje sveta. Odbiranje (selekcija) informacij; lastno mnenje.	vodeni pogovor o rabi različnih medijev	selekcija informacij, osebno mnenje, vpliv medijev, virtualna (navidezna) resničnost <i>zaznavanje, interpretiranje in preverjanje informacij</i>	zgodovinske vsebine, slovenščina, gospodinjstvo, knjižnično-informacijska znanja	<ul style="list-style-type: none"> na konkretnem primeru pojasniti vpliv medija na mnenje in ravnanje posameznika,
V razčlenitvi konkretnega primera spoznava način delovanja lokalnega medija in njegovo vlogo v življenju lokalne skupnosti; dobijo vpogled v nastajanje in zgradbo medijskega sporočila.	Kako deluje šolski/lokalni medij (krajevni časopis, krajevna radijska ali televizijska postaja; šolsko glasilo). Naloge lokalnega ali šolskega medija, način nastajanja sporočil. Vpliv na lokalno (šolsko) skupnost.	Obisk lokalnega medija (radio, časopis, TV) in pogovor s predstavnikom medija) ali pomoč v uredništvu šolskega časopisa	krajevni (regionalni) časopis, krajevna radijska ali televizijska postaja, dopisništvo, novinar, urednik <i>spoznavanje procesov izbire in oblikovanja informacij</i>	slovenščina, knjižnično-informacijska znanja	<ul style="list-style-type: none"> opisati delovanje enega lokalnega medija in njegovo ciljno javnost, na primeru ločiti pravico do informiranosti od pravice do zasebnosti

Razvijajo sposobnost za kritičen premislek o lastnih navadah v ravnanju z mediji in navadah drugih oseb; spoznavajo različne uporabe medijev. Problematiziranje nasilja v medijih. Pomen medijev pri razreševanju življenjskih problemov.	Vsakdanje življenje z mediji: kako brati časopis, gledati televizijo. Osamljenost pred televizijskim zaslonom. Zasvojenost z mediji. Nasilje na zaslonih.	s pomočjo učitelja se uči rabe medijev za dostop do različnih informacij, projekt MEDIJIRABA in zloraba	osamljenost (odtujenost), medijska zasvojenost, nasilje v medijih <i>razvijanje aktivnega odnosa do rabe medijev</i>	slovenščina, knjižnično-informacijska znanja, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> • opisati nekaj načinov koristne in zabavne uporabe medijev v zasebnem življenju, • na primeru rabe medija pokaže možnost reševanja konkretnega problema
---	---	---	---	---	---

5. GENERACIJE IN KULTURE - MEDSEBOJNO RAZUMEVANJE

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
Izhajajoč iz lastne izkušnje spoznavajo pojav in pestrost generacij.	Kriterij generacij: starostni, zgodovinski (npr. predvojna generacija, po osamosvojitvi Slovenije, šolske generacije), zavest o skupni pripadnosti, izvrševanje podobnih vlog v skupnosti. Mejniki odraščanja, pravice in odgovornosti odraslih, pridobitev lastnih državljanskih dokumentov, voziški izpit, zaposlitev, poroka, starševstvo.	vodeni ogled javne ustanove, pogovor ob starejših fotografijah, pogovor ob filmskem odlomku, ogled mestne uprave in spoznavanje postopkov za pridobivanje dokumentov, igra vlog: jaz mama, jaz oče	Tipi generacij, "mi" zavest, "mi" in "oni"; starši in otroci, starejši - mlajši, odraslost, odgovornost, samostojnost, odgovornost, osebna izkaznica, voziški izpit, zaposlitev, poroka, starševstvo <i>Vživljanje v značilnosti mlajših in strejših</i> <i>Spoznavanje odraslosti kot odgovornosti za samostojno odločanje</i>	zgodovinske vsebine, slovenščina	Učenci znajo: <ul style="list-style-type: none"> • naštetih predstavnike temeljnih generacij in opisati razliko med njimi, • na primeru opisati pravice in dolžnosti odraslih,

Spoznavajo značilnosti posameznih generacij	Vloge različnih generacij	Priprava plakata: življenje od rojstva do starosti	generacija <i>prepoznavanje pravic in odgovornosti</i>	slovenščina, geografske vsebine, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> opišejo vsaj eno vlogo predstavnika izbrane generacije,
Spoznavajo pomen odnosov med generacijami.	Problemi posameznih generacij (otrok, mladih, starejših v družbi). Odnosi med generacijami (skupno življenje, osamitev).	igra vlog: skupno življenje treh generacij	skupno življenje (sožitje, generacijski problemi) <i>zaznavanje občutij drugih</i>	slovenščina, naravoslovje, zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> opisati prednosti posameznih generacij,
Razvijajo sposobnost medgeneracijskega sporazumevanja in sodelovanja.	Priložnosti za povezave: v družini, na lokalni ravni (skupno preživljanje prostega časa, pomoč starejšim).	ogled video posnetka, predstave, itn. in diskusija o odnosih med generacijami priprava projekta "Živimo, delamo in se igramo skupaj" s starši, starimi starši oz. Varovanci doma starejših	<i>komuniciranje s starejšimi, iskanje skupnih odločitev</i>	zgodovinske vsebine	<ul style="list-style-type: none"> predstaviti potrebnost in konkretne primere medgeneracijskega sodelovanja,

6. POKLIC IN DELO

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
Spoznavajo pomen znanja.	Kje in kako pridobivamo znanje – viri znanja. Povezanost znanja z življenjem.	Pogovor z učiteljem in drugimi delavci šole o njihovem poklicu.	znanje, šola, usposobljenost <i>načrtovati in voditi pogovor</i> <i>spoznavati svoje sposobnosti in oblikovati poklicne namere</i>	knjižnično-informacijska znanja, gospodinjski pouk, slovenščina, tehnika, delovna praksa (projektno delo), dejavnost poklicnega usmerjanja	Učenci znajo: <ul style="list-style-type: none"> pojasniti pomen znanja in izobraževanja za družbo in posameznika,

<p>Spoznavajo poklice v sodobni družbi, spoznavajo temeljne odnose med delodajalcem in delojemalcem ter se seznanjajo s pomenom delovanja sindikatov (varovanje pravic delavca).</p>	<p>Spoznavanje načina urejanja odnosov med delodajalci in delojemalci. Podjetje. Brezposelnost.</p>	<p>Pogovori s predstavniki izbranih poklicev (vključitev tudi staršev), v različnih podjetjih in ustanovah</p>	<p>poklic, zaposlitev, brezposelnost, delodajalec, delojemalec, podjetje, sindikat</p> <p><i>seznanjanje z uradnimi odnosi, zahtevami in komunikacijami, pravicami in obveznostmi</i></p>	<p>geografske vsebine, zgodovinske vsebine, gospodinjski pouk, slovenščina, tehnika, delovna praksa (projektno delo), dejavnost poklicnega usmerjanja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opredeliti pojem poklica, • navesti nekaj poklicev, • na konkretnem primeru pojasniti povezanost znanja s poklicem • na konkretnem primeru razložiti odnos med delodajalcem in delojemalcem, • pojasniti vlogo sindikata, • pozna načine varstva pravic, • poznajo načine ravnanja v primeru brezposelnosti,
<p>Spoznavajo različne načine plačevanja in se seznanjajo z upravljanjem premoženja (varčevanje, posojila).</p>	<p>Plačilna sredstva (denar, plačilne kartice, krediti, banka, bančni račun). povezovanje potrošnikov pomen lastnine</p>	<p>ogled banke in pogovor z bančnim uslužbencem</p>	<p>denar, načini plačevanja, plačilna sredstva, trg, premoženje, varčevanje potrošniki</p> <p><i>smotno odločanje pri ravnanju z denarjem</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • navesti nekaj plačilnih sredstev, • na primeru pojasniti odgovorno in neodgovorno trošenja premoženja,

7. DRUŽBA PRIHODNOSTI ali ZA KAKŠNO PRIHODNOST GRE

CILJI	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	TEMELJNI POJMI IN SOCIALNE VEŠČINE	POVEZAVE	STANDARDI ZNANJ
<p>Zavedajo se: da živijo v obdobju mnogoterih sprememb na različnih področjih (tehnološki, ekonomski in družbeni razvoj); da imajo te spremembe različne (pozitivne, negativne) posledice za življenje.</p>	<p>Spremembe v vsakdanjem življenju (v primerjavi z življenjem njihovih staršev ter starih staršev) - primeri sprememb. Širše spremembe - tehnizacija, industrializacija, avtomatizacija, informatizacija...</p>	<p>(ob slikah)/ filmskemu odlomku skupinski pogovor o spremembah na različnih področjih življenja, priprava stenčasa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hitre spremembe, • pozitivne in negativne spremembe <p><i>prepoznavanje soodvisnosti med človekom in naravo in lastne odgovornosti pri tem</i></p>	<p>zgodovinske vsebine, geografske vsebine</p>	<p>Učenci znajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • navesti nekaj primerov sprememb v življenju njihove družine, starih staršev, staršev; njihovega kraja, • na primerih okvirno opredeliti čas nekaterih sprememb • ugotoviti in opisati pozitivne in negativne strani nekaterih razvojnih sprememb (npr. v načinu potovanja, dela, stanovanja...).

<p>Spoznavajo povezanost različnih dejavnikov (družbenih, ekonomskih, političnih...) pri nastajanju problemov v okolju. Razvijajo občutljivost za okoljske probleme, za stiske soljudi, za socialne probleme.</p>	<p>Okoljski problemi, nastali zaradi prekomernega trošenja omejenih naravnih virov. Individualni in socialni problemi in stiske sodobnega sveta. Problemi zaradi "razsipnega" življenjskega sloga ljudi v razvitih deželah; zaradi izključnega upoštevanja kratkoročnih ekonomskih koristi "velikih" (brez ozira na okoljske, socialne "cene")</p> <p>Globalni problemi: vojne, prenaseljenost, lakota, večanje prepada med bogatimi in revnimi, vzroki problemov na raznih ravneh</p>	<p>vodeni obisk zbirališča odpadkov, ob primerih, pogovor o osebnih in socialnih problemih, analiza časopisnih člankov</p>	<p>Okoljski problemi kot: industrijski, gospodinjski in jedrski odpadki, kisel dež, globalno ogrevanje, zmanjkovanje plodnih tal, čiste vode, zraka...</p> <p>Osebnih in socialnih problemi: alkoholizem, mamila in druge zasvojenosti, osamljenost, samomori; brezposelnost.</p> <p><i>Razvijanje občutka za varovanje okolja, prepoznavanje osebnih stisk in stisk drugih ter potrebe po nudenju pomoči</i></p>	<p>geografske vsebine, okoljska vzgoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> na primeru (npr. odpadkov) opisati prepletenost vzrokov (osebnih, ekonomskih, družbenih) za nastanek okoljskih problemov; navesti možnosti reševanja danega problema na raznih ravneh: kaj lahko storim sam ali moja družina (življenjski slog) – kaj tovarna, kaj država (...z zakoni) opišejo povezanost vzrokov za obravnavane pojave zasvojenosti, odtujenosti (zakaj je tega več v večjih mestih), ovrednoti možne načine pomoči, preprečevanja in reševanja nastalih okoljskih problemov
<p>Spoznavajo vpliv naših ravnanj na življenje v prihodnosti.</p>	<p>Izbira vsebin po presoji učitelja (obzirnost do omejenih virov, odgovornost za kakovost življenja za lastno zdravje in zdravje drugih, tudi prihodnjih generacij).</p>	<p>Projektno delo "varujmo okolje"</p> <p>Obisk (bio) kmetije</p>	<p>kakovost življenja, zadovoljevanje potreb</p> <p><i>ozavečšanje lastnih fizičnih in čustvenih potreb in dejavnikov kakovostnega življenja</i></p>	<p>geografske vsebine, naravoslovje, slovenščina, gospodinjski pouk</p>	<ul style="list-style-type: none"> na primeru pojasniti odgovorno ravnanje na primeru opisati razliko med okolju prijaznimi in manj prijaznimi načini življenja,

<p>Spoznavajo pomen etičnega ravnanja in upoštevanje pravil, navodil, zakonov, načel in resnicoljubnosti.</p>	<p>Primer priprave razrednih pravil.</p>	<p>priprava razrednih pravil</p>	<p>etika, pravila, moralna dilema (npr. evtanazija), etični kodeks, tveganja</p> <p><i>razvijanje občutka za skupno dobro in upoštevanje odločitev skupnosti</i></p>	<p>geografske vsebine, zgodovinske vsebine, naravoslovje, slovenščina, gospodinjski pouk</p>	<ul style="list-style-type: none"> na primeru upoštevanja/ neupoštevanja pravila, navodila, zakona pojasniti posledice, ob primeru kakšnega določila iz etičnega kodeksa (npr. zdravniškega) pojasniti njegov pomen in razložiti, zakaj ga je potrebno upoštevati
<p>Učijo se zamišljati več možnosti za razvoj na določenem področju in iskanje skupnih rešitev.</p>	<p>Zamisli različnih smeri, možnosti razvoja (npr. glede šolanja, zdravljenja, potovanja, prehrane).</p>	<p>Načrtovanje urejanja šolskega okoliša, lastnega zdravega življenja, urejanje kmetije, kraja</p> <p>Skupinsko delo – projekt (na temo, ki jo predlagajo učenci (življenje v prihodnosti)</p>	<p>Sodelovanje pri odločanju, konflikti interesov, želja, njihovo usklajevanje.</p> <p><i>Spoznavanje medsebojne odvisnosti in pomena skupnih odločitev</i></p>	<p>geografske vsebine, zgodovinske vsebine slovenščina, gospodinjski pouk</p>	<ul style="list-style-type: none"> na konkretnem področju življenja (ki jih zadeva - npr. v ureditvi šole ali okolice ali kraja) predvideti več možnih smeri razvoja - scenarijev, glede na različne vizije, želje;

PRILOGA:

III. SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA – ZGODOVINSKI SKLOP

Z metodičnega vidika naj učitelj pri načrtovanju dela upošteva oblike in metode dela, ki učence motivirajo in jih uvajajo v delo z zgodovinskim zemljevidom, viri, slikovnim gradivom ter drugo literaturo.

Operativni učni cilji nakazujejo uresničevanje načela aktivnosti učenca v pridobivanju novih informacij, njihovem poglobljanju in širjenju. Pouk, kjer se uveljavljajo metode samostojnega dela, usposablja učence za bodoče reševanje dilem in problemov v poklicni dejavnosti in v življenjskih situacijah, obenem pa tak pristop učence motivira.

Za sodoben pouk zgodovine so izrednega pomena tudi zgodovinske ekskurzije, obiski muzejev, in to tako za pridobivanje novih informacij kot tudi za razvijanje pravilnega odnosa do vrednotenja in ohranjanja kulturne dediščine.

Zaradi individualnih razlik med učenci glede na učno storilnost in interese pri rednem pouku uporabljamo pestro kombinacijo različnih oblik in metod dela.

Učni cilji in vsebine so zaradi logične nadgradnje razporejeni kronološko.

Zelo pomembno je, da so zgodovinska spoznanja aktualizirana, saj s tem učence usposabljam za družbeno orientacijo v sodobnem svetu.

Metode dela z zgodovinskim zemljevidom, besedilom, slikovnim gradivom in grafičnimi prikazi morajo biti sestavni del vseh treh faz učnega procesa, to je faze učenja in poučevanja, ponavljanja in utrjevanja, faze preverjanja znanja in ocenjevanja. Zelo pomembno je, da si tako učenec sproti oblikuje občutek zmožnosti in občutek, da je rezultat uspešnosti le končni del njegovega prizadevanja v procesu učenja. Zato mora vsak učenec imeti dovolj priložnosti, da tudi sam preverja svoje znanje in pri aktivnih metodah dela dobi povratno informacijo o napakah in sugestijo, kako jih odpraviti. Ob več aktivnih oblikah dela, kjer bodo učenci preizkušali in urili svoje znanje in veščine (ob danih kriterijih) in ga primerjali s posredovanim rezultatom dane naloge, bo več spodbudnega vzdušja in manj obremenjenosti s strahom pred oceno.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA – GEOGRAFSKI SKLOP

Pouk geografije omogoča aktualizacijo in raznovrstnost učnih metod in oblik. Učitelji naj čimbolj uporabljajo aktivne oblike in metode dela. Frontalnemu pouku se lahko izognejo na več načinov: z delom v dvojicah ali v skupinah, s poukom v obliki igranja vlog ali s simulacijami in s pomočjo projektnega učnega dela. Učenci naj pripravljajo krajše referate oziroma poročila, stenske časopise, plakate, prospekte na aktualno temo. Spremljajo politično in gospodarsko dogajanje v medijih in poročajo o tem ob primernih priložnostih. Tudi opazovanje in komentiranje vremena in drugih naravnih dogajanj lahko izvajamo na enak način. Posebej opozarjamo na spremljanje izjemnih naravnih dogodkov, ki imajo pogosto značaj naravnih nesreč. V takih primerih je o tem z učenci koristno spregovoriti.

Pri pouku geografije se neizogibno srečujemo z množico pojmov in geografskih imen. Geografskega inventarja, ki je brez dvoma pomembna sestavina geografskega pouka, je za pomnjenje vedno preveč. Zato namesto faktografije raje razvijamo sposobnosti za najlažje in najhitrejše pridobivanje, uporabo in obdelavo geografskih informacij. Posebej koristno je torej razvijati geografske sposobnosti (spretnosti) zaradi navajanja na uporabo na osnovi slikovnega gradiva (zemljevida, slike in fotografije). Učenci naj imajo zato pri rednih urah čimveč možnosti pogoste uporabe in utrjevanja s pomočjo omenjenega gradiva. Učence čimbolj spodbujamo k samostojnemu, ustvarjalnemu delu tudi s pomočjo uporabe najrazličnejše dostopne literature (stenski časopisi, plakati...).

Enako pomembno je razvijanje geografskega in kritičnega mišljenja, in to s pomočjo problemskega pristopa. Z učenci se lotevamo, če je mogoče, zlasti aktualnih okoljskih in drugih problemov. S primeri iz Slovenije poskušamo vsebine vedno konkretizirati. To je najboljša posredna pot za usvajanje in utrjevanje pojmov. Za uspešen pouk ne zadoščajo samo primeri v učbenikih, ampak jih je potrebno vzeti iz vsakdanjega življenja, iz primerne literature ali iz sodobnih medijev.

Z učenci je mogoče organizirati razne oblike sodelovalnega učenja, projektnega učnega dela, s čimer razvijamo predvsem sodelovanje med učenci.

Izbira učne metode in oblike je prepuščena učiteljem; lahko jih tudi kombinira. Vendar je pestrost v učnih oblikah in metodah treba uporabljati premišljeno. Za učinkovitost in zanimivost geografskega pouka priporočamo različne načine motivacije, ne samo na začetku pouka, temveč tudi vmes. Motivacija je za učence lahko tudi sodelovanje pri načrtovanju pouka.

Pomembna je uporaba sodobnega vizualnega gradiva, diapozitivov ali prosojnic, ki naj bodo čimbolj kvalitetne, ali pa videoposnetkov. Vse je mogoče uporabljati v uvodnem delu učne ure ali pa pri ostalih učnih korakih.

Poseben pomen za pouk geografije ima uporaba računalniške tehnologije. Priporočamo uporabo računalnika z LCD projektorjem in dostopnost računalniških programov. Zelo primerne so različne zgoščenke z geografsko vsebino, veliko pa je tudi možnosti za uporabo interneta.

Kot obliko pouka geografije s tem učnim načrtom posebej utemeljujemo tudi ekskurzije in terensko delo, ki omogočajo učencem pridobivati znanje, sposobnosti in vrednote na primarnih lokacijah v bližnji ali daljni okolici šole. To so priložnosti, ko učenci najlažje povezujejo teorijo s prakso ter spoznavajo in prepoznavajo vzročno-posledične zveze med procesi in pojavi v naravnem in družbenem okolju.

Terensko delo je oblika pouka, kjer se učenci urijo v rabi preprostih raziskovalnih metod, kot so: opazovanje, orientacija, kartiranje, merjenje, primerjanje, razvrščanje, umeščanje, analiziranje, sintetiziranje in poročanje. Učitelj ga organizira med rednimi urami na primernih lokacijah v bližini šole, ki tako pridobijo status "geografskega laboratorija". Druge priložnosti za terensko delo so naravoslovnih dnevi, projektno delo in geografske oziroma interdisciplinarne ekskurzije v slovenske pokrajine.

Geografske ekskurzije so lahko krajše in usmerjene v domačo regijo. Učenci tu pridobivajo predvsem geografske pojme ter spoznavajo pojave in procese. Celodnevne ekskurzije naj bodo interdisciplinarne, usmerjene v spoznavanje naravogeografskih enot Slovenije. Vsako leto planiramo ekskurzijo najmanj v eno geografsko regijo, tako da v štirih letih učenci spoznajo najbolj tipične elemente vseh štirih regij.

Okoljevarstvena nota naj bo pri geografskem pouku prisotna čimbolj pogosto.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA – SKLOP DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

Spoznavna zasnova vsebin s področja državljske vzgoje in etike izhaja iz specifičnega spoznavnega interesa, posebnih potreb učencev in njihovih izkušenj, pridobljenih v ožjem (družinskem, vrstniškem in šolskem) okolju. Način, obseg in hitrost posredovanja spoznavnih vsebin so odvisni od psihološke, socialne in kulturne stopnje razvoja učencev. Spoznavne vsebine vstopajo v pedagoški proces prek fragmentov osebnih izkušenj, učenčevih vprašanj, ki se nanašajo na konkretne pojave, prek dogodkov v učenčevem ožjem okolju in medijskih dogodkov, prek biografij prisotnih ali odsotnih oseb, prek pripovedi itd. Pri načrtovanju svoje pedagoške dejavnosti učitelj išče stik z učenčevim spontanim razumevanjem družbe in etike. Učenci o svojem ožjem okolju in svojih izkušnjah premišljajo problemsko, se pravi, da so pozorni na konkretne medosebne konflikte ter iščejo rešitve zanje.

Učitelj učence postopno usmerja k širšim družbenim, kulturnim, medkulturnim in civilizacijskim temam. Vendar se pedagoška dejavnost tudi na tej ravni opira na učenčeve izkušnje. Učitelj usmerja učence v premislek o lastnih izkušnjah, v preizkušanje različnih perspektiv in vlog in primerjanje različnih individualnih izkušenj. Motivira jih za takšno reševanje medosebnih in družbenih problemov, ki temelji na minimalnem konsenzu in upošteva človekove pravice.

Najpomembnejšo vlogo v pedagoški strategiji za področje državljske vzgoje in etika imajo pedagoške metode, postopki, ki spodbujajo učence k:

- razvijanju pozitivnega odnosa do domovine,
- urejanju in usklajevanju socialnih predstav in pojmov,
- ozaveščanju in aktivnemu odnosu do neposredne socialne izkušnje,
- raziskovanju soodvisnosti med človekom in njegovim okoljem,
- vse bolj avtonomnim socialnim presojam,

- uporabi argumentov, ki so razumni in sprejemljivi za različne strani,
- rabi že pridobljenega znanja in veščin v novih položajih,
- pridobivanju in rabi informacij,
- kritičnemu odnosu do medijev,
- dejavnem sodelovanju pri reševanju skupnih problemov,
- prepoznavanju pomena vrednot v razčlenitvi konkretnih pojavov in dogodkov,
- razvijanju zavesti o družini kot sistemu in vrednoti,
- krepitvi zavedanja lastne vloge v družini,
- identificiranju možnih sprememb v družini s spreminjanjem sebe,
- krepitvi povezanosti v skupinah v katerih se udeležujejo,
- razvijanju empatije,
- krepitvi samoopazovanja
- razvijanjem občutka identitete in pripadnosti

Ob vsakem poglavju/tematskem sklopu učitelji predvidijo dejavnosti učencev (npr. priprava časopisa, oglasa, ekološke akcije). Pri organizaciji in izvajanju pedagoškega dela naj učitelji upoštevajo možnosti povezovanja znanj z drugimi področji in dejavnostmi ter možnost povezave z vsebino razrednih ur. Še posebej naj poskušajo vsebine povezati z aktualnimi dogodki. Učitelj in knjižničar naj navajata učence na uporabo knjižnice in njenega gradiva. Tako skupaj uresničujeta globalni cilj informacijskega opismenjevanja učencev ob uporabi različnih informacijskih virov, učence pa usposabljata za samostojno pridobivanje, zbiranje, vrednotenje, uporabo in predstavitev informacij ter vzpostavljanje kritičnega odnosa do njih.

Skozi raznolike didaktične pristope kot so simulacije, igre vlog, interakcijske vaje in socialne igre naj bi učenci z lažjo motnjo v duševnem razvoju razvijali samozaupanje in pozitivno samopodobo, samostojnost in asertivnost, se naučili prisluhniti lastnim potrebam in izražati svoja čustva, ter zaznavati in se ustrezno odzivati na potrebe drugih.

OCENJEVANJE ZNANJA - SKUPNO

Pri ocenjevanju poleg pokazanega znanja in razumevanja upoštevamo sposobnosti uporabe pridobljenih znanj, sodelovanje in aktivnost ter stopnjo samostojnosti in izkazanega napredka v razmišljanju, komunikaciji in utemeljevanju.

IV. IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

Za kvalitetno in učinkovito izvajanje pouka družboslovje nujno potrebujemo specializirano družboslovno učilnico.

V učilnici morajo biti na razpolago različni učbeniki in učna sredstva, didaktični pripomočki in avdiovizualna sredstva. Zaradi uporabe različnih avdiovizualnih sredstev naj ima učilnica možnost zatemnitve.

IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI ZA GEOGRAFSKI SKLOP

Osnovni pripomoček za pouk geografije so zemljevidi. V učilnici morajo biti kompleti stenskih zemljevidov, in sicer:

- svet (fizični geografski in politični zemljevid);
- zemljevidi Evrope (fizični geografski in politični);
- zemljevidi posameznih delov Evrope (S, J, JV, V, Z, Osrednje);
- zemljevidi Slovenije (fizični geografski, gospodarski);
- zemljevidi posameznih slovenskih regij.

Stenski zemljevidi morajo imeti dimenzije najmanj 100 x 120 cm (120 x 100 cm).

(Več o zemljevidih je zapisanega v standardih in normativih za opremo geografske učilnice, ki so

dodani kot priloga učnega načrta.)

Poleg zemljevidov naj bodo v učilnici tudi indukcijski, fizični geografski, politični in reliefni globus, po možnosti pa tudi telurij.

Potrebna avdiovizualna sredstva so:

- diaproyektor;
- grafoskop;
- kasetofon;
- televizijski aparat;
- videorekorder;
- računalnik z možnostjo uporabe zgoščenk in s priključkom na zunanjo mrežo (internet) in možnostjo projekiranja z LCD projektorji.

Učitelj mora imeti v učilnici na razpolago vsa potrjena učna sredstva (učbeniki, delovni zvezki in listi, zbirke nalog, atlasi, ...) za pouk geografije v osnovni šoli. Prav tako naj ima na razpolago vse obstoječe priročnike.

Za izvajanje terenskega dela in ekskurzij potrebujemo primerno opremo za terensko delo. Oprema naj vsebuje različne pripomočke: termometre za zrak, vodo in prst, vlagomer, barometer/višinomer, lopatke, metre, platenke za vodo, štoparice, lakmus papir, kislino (HCl), geološko kladivo, kompase, naklonometre, dežemer, vetromer, kurvimetre, kasetofon (diktafon), topografske zemljevide in načrte regije oz. občinske zemljevide.